

Hallituksen esitys eduskunnalle ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehtyyn yleissopimukseen vuonna 2005 tehdyn muutoksen. Sopimusmuutos koskee pääasiassa yleissopimuksen soveltamisalan laajentamista ydinlaitoksiin ja kotimaassa tapahtuvaan ydinaineen käyttöön, varastointiin ja kuljetuksiin, ydinsabotaasin mukaan ottamista rikostunnusmerkistöihin, sotilaallisen toiminnan ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rajaamista sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle sekä eräiden perusperiaatteiden sisällyttämistä sopimukseen.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimusmuutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella

säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimusmuutos tulee Suomen osalta voimaan.

Sopimusmuutoksen kansainvälisen voimaantulon edellytyksenä on ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen mukaan, että kaksi kolmasosaa sopimuspuolista ratifioi tai hyväksyy muutoksen. Sopimusmuutos tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaksi kolmasosaa sopimuspuolista on tallettanut muutosta koskevan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettajan huostaan. Tämän jälkeen muutos tulee voimaan kunkin sopimuspuolen osalta sinä päivänä, jolloin asianomainen sopimuspuoli tallettaa muutosta koskevan ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Muutos ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Kansainvälinen sääntely.....	3
2.2 Euroopan atomienergiayhteisön sääntely.....	4
2.3 Kansallinen lainsäädäntö.....	4
2.4 Nykytilan arviointi.....	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
5 ASIAN VALMISTELU.....	7
5.1 Kansainväliset neuvottelut.....	7
5.2 Esityksen valmistelu Suomessa.....	7
6 MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1 SOPIMUSMUUTOKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	9
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	19
Laki ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19
3 VOIMAANTULO.....	19
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	19
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	19
4.2 Käsittelyjärjestys.....	22
LAKIEHDOTUS:.....	23
ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	23
LIITE.....	24

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Yleissopimus ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista, jäljempänä yleissopimus, tehtiin vuonna 1979. Suomi liittyi yleissopimukseen vuonna 1989 (SopS 72/1989) ja sopimuspuolia on hallituksen esitystä annettaessa 132 mukaan lukien Euroopan atomienergiayhteisö. Yleissopimusta ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista sovelletaan rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettävään ydinaineeseen sekä sen kansainväliseen kuljetukseen. Sopimuspuolten velvollisuutena on ydinaineen suojaaminen kansainvälisten kuljetusten aikana.

Yleissopimuksen muutosprosessi alkoi vuonna 1999 Kansainvälisessä atomienergiajärjestössä (IAEA) ja siihen liittyvät neuvottelut saatiin päätökseen kesällä 2005 Wienissä järjestetyssä diplomaattikonferenssissa. Muutostarpeen katsottiin aiheuttavan muun muassa se, että yleissopimus ei sisällä velvoitteita, jotka koskisivat ydinaineiden kotimaista käyttöä, varastointia tai kuljetuksia, eikä myöskään määräyksiä sabotaasista ydinlaitoksia tai ydinainetta vastaan. Muutostarve ajankohtaistui entisestään syyskuun 2001 terrori-iskujen myötä. Yleissopimuksen muutoksella pyritään vastaamaan kansainvälisen terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttamaan uhkaan, joten sopimus lukeutuu näin ollen terrorisminvastaiseen sopimuskokonaisuuteen.

Merkittävimmät muutokset koskevat yleissopimuksen soveltamisalan laajentamista ydinlaitoksiin ja kotimaassa tapahtuvaan ydinaineen käyttöön, varastointiin ja kuljetuksiin, ydinsabotaasin mukaan ottamista rikostunnusmerkistöihin, sotilaallisen toiminnan ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rajaamista sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle sekä eräiden peruseriaatteiden sisällyttämistä sopimukseen. Näiden lisäksi muutokset koskevat vähäisempiä yhteistyövelvoitteita, joiden mukaan sopimuspuolet perustavat ja panevat täytäntöön turvajärjestelmän, jonka tarkoituksena on varmistaa nopea ja laaja-alaiset toimet kadonneiden tai varastettujen ydinaineiden paikallistamiseksi ja takaisin hankkimiseksi, radiologisen sabo-

taasin vaikutusten lieventämiseksi ja ydinaineisiin liittyvien rikosten estämiseksi ja rajoittamiseksi.

2 Nykytila

2.1 Kansainvälinen sääntely

Ydinenergiaa ja ydinturvallisuutta koskevia kysymyksiä on kansainvälisellä tasolla säännelty laajasti. Laajassa merkityksessä tähän kokonaisuuteen kuuluu myös ydinsulkusopimus (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT), joka on ydinasevaltioiden ainoa monenkeskinen sitoumus ydinaseriisunnan tavoitteiden edistämiseksi, ja siihen liittyvät ns. valvontasopimukset.

Toistaiseksi ainoa ydinaineen fyysistä turvallisuutta koskeva monenvälinen yleissopimus on ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehty yleissopimus. IAEA on toteuttanut myös konkreettisia toimia, joilla on pyritty lisäämään ydinaineen turvallisuutta: IAEA on laatinut ydinturvallisuutta koskevan vuosien 2006 – 2009 suunnitelman ja perustanut ydinturvallisuutta tukevan rahaston (Nuclear Security Fund). IAEA osallistuu YK:n turvallisuusneuvoston alaisen terrorismin vastaisen komitean työskentelyyn (CTC, Counter Terrorism Committee) ja tekee läheistä yhteistyötä Maailman tullijärjestön kanssa turvallisuuteen ja kauppaan liittyvissä kysymyksissä. IAEA tekee yhteistyötä myös Maailman postiliiton kanssa postilähetysten turvallisuutta koskien sekä Interpolin ja Europolin kanssa ydinaineiden laittoman kaupan estämiseksi. IAEA on lisäksi syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen uudistanut radioaktiivisten aineiden turvallisuutta koskevia menettelyohjeitaan (Code of Conduct on the Safety and Security of Radioactive Sources) ja laatinut ydinterrorismin vastaisen toimintaohjelman (Action plan to combat nuclear terrorism).

Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen lisäksi ydinenergia-alalla on tehty muitakin kuin erityisesti lainvastaisen toiminnan torjumista koskevia monenvälisiä sopimuksia. Näihin turvallisuutta koskeviin IAEA-sopimuksiin

kuuluvat ydinturvallisuutta koskeva yleissopimus (SopS 74/1996) ja käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskeva yleissopimus (SopS 36/2001).

Suomi on tehnyt myös kahdenvälisiä sopimuksia ydinenergian rauhanomaisesta käytöstä ja tietojenvaihdosta ydinonnettomuustapauksissa. Nämä sopimukset sisältävät myös yksittäisiä ydinaineen turvallisuutta koskevia määräyksiä. Tällaisia sopimuksia on tehty Amerikan yhdysvaltojen (SopS 37/1992), Australian (SopS 1–2/1980), Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin (SopS 15–16/1969), Kanadan (SopS 42–43/1976), Ruotsin (SopS 40–41/1970, 20/1983, 28/1987), Saksan (SopS 35/1993) ja Venäjän (SopS 38–39/1969, 38/1996) kanssa.

2.2 Euroopan atomienergiayhteisön sääntely

Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom) on ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn alkuperäisen yleissopimuksen sopimuspuoli. Euroopan komissio on antanut 21 päivänä syyskuuta 2006 ehdotuksen, joka koskee yleissopimuksen muutoksen hyväksymistä Euratomin puolesta. Neuvoston päätösehdotuksen toimivaltajulistuksessa todetaan, että rikosoikeuden alaa sivuva sopimuksen 7 artikla kuuluu yhteisön toimivaltaan. Euratomin liittyessä alkuperäiseen sopimukseen 7 artikla kuitenkin jäi toimivaltajulistuksen ulkopuolelle. Kysymystä yhteisön toimivallasta alettiin selvittää Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana vuonna 2006. Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selvityksen edellä mainitusta komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi (E 107/2006 vp). Talousvaliokunta on antanut asiasta lausuntonsa TaVL 35/2006 vp. Toimivaltajulistuksesta on annettu eduskunnalle lisäksi E-jatkokirjelmä, josta eduskunnan talousvaliokunta on antanut lausuntonsa (TaVL 1/2007 vp). Valiokunta on vahvistanut valtioneuvoston kannan, jonka mukaan yleissopimuksen 7 artikla ei koske pelkästään rikosoikeudenalaa liittyviä kysymyksiä ja sen voidaan tulkita osin kuuluvan Euratomin toimivaltaan. Toimivaltajulistuksen antamista komission ehdottamalla tavalla voidaan tämän

vuoksi pitää perusteltuna. Toimivallan tosiasiallinen laajuus tulee aina arvioida erikseen mahdollisten artiklaan liittyvien säädösehdotusten yhteydessä. Koska 7 artiklan voidaan tulkita sisältävän myös kansalliseen harkintavaltaan kuuluvaa sääntelyä, talousvaliokunta on yhtynyt valtioneuvoston kantaan ja katsoo, että yleissopimuksen 7 artiklan luonnetta tulee selvittää neuvoston päätöksessä tai siihen liittyvässä julistuksessa. Selvennyksestä tulee käydä ilmi, ettei Euratomin toimivaltaa koskevan ilmoituksen tarkoituksena ole laajentaa yhteisön nykyistä toimivaltaa.

Neuvosto on hyväksynyt 10 päivänä heinäkuuta 2007 antamassaan päätöksessä Euratomin liittymisen muutettuun yleissopimukseen ja viitannut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 14 päivänä marraskuuta 1978 antamaan ratkaisuun 1/78, jonka mukaan jäsenvaltioiden osallistuminen ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevaan yleissopimukseen on Euratomin perustamissopimuksen määräysten mukaista vain, jos yhteisö on itse omaan toimivaltaansa kuuluvien alojen osalta yleissopimuksen sopimuspuolena samalla tavoin kuin jäsenvaltiot. Tuomioistuin on edelleen vahvistanut Euratomin perustamissopimuksen mukaisen turvavalvonnan käsitteen olevan niin kattava, että siihen sisältyvät myös ydinaineiden turvajärjestelyt. Tuomioistuin totesi ratkaisussaan 1/78 myös, että rikosoikeudelliseen menettelyyn ja rikoksenteijöiden luovuttamiseen liittyvät määräykset liittyvät jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluiin asioihin. Samassa yhteydessä 10 päivänä heinäkuuta 2007 antamansa toimivaltajulistuksen kanssa neuvosto antoi toimivaltaa koskevan lausuman, jossa muun muassa todetaan, ettei yhteisön nykyistä toimivaltaa millään tavoin laajenneta ja että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluu päättää seuraamusjärjestelmästä.

2.3 Kansallinen lainsäädäntö

Ydinenergilain (990/1987) 7 §:ssä säädetään turva- ja valmiusjärjestelyistä ja muista niihin verrattavista järjestelyistä. Lain 7 §:n mukaan ydinenergian käytön edellytyksenä on riittävät turva- ja valmiusjärjestelyt sekä muut järjestelyt ydinvahinkojen rajoittamiseksi ja ydinenergian käytön turvaamiseksi

lainvastaiselta toiminnalta. Ydinenergilain 7 §:n ohella turvajärjestelyjä koskevia perussäännöksiä sisältyy valtioneuvoston päätökseen ydinvoimalaitosten turvajärjestelyjä koskevistä yleisistä määräyksistä (396/1991). Ydinenergilakia ollaan parhaillaan tarkistamassa perustuslain vaatimusten huomioon ottamiseksi ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ydinenergilain muuttamisesta (HE 117/2007 vp) on annettu 12 päivänä lokakuuta 2007. Vireillä olevaan ydinenergilain muuttamiseen liittyy myös ydinenergiaasetuksen (161/1988) muuttaminen, jota koskevan ehdotuksen kauppa- ja teollisuusministeriö on valmistellut yhteistyössä Säteilyturvakeskuksen kanssa. Lisäksi Säteilyturvakeskus on valmistellut ehdotukset valtioneuvoston asetuksiksi, jotka sisältävät uudet ydinturvallisuusmääräykset. Näihin lukeutuu valtioneuvoston asetus ydinenergian käytön turvajärjestelyjä koskevistä yleisistä määräyksistä, joka korvaisi valtioneuvoston päätöksen ydinvoimalaitosten turvajärjestelyjä koskevistä yleisistä määräyksistä. Perustuslain vaatimusten täyttämiseksi joitakin valtioneuvoston päätöksen tasolla säädettyjä, turvajärjestelyjä koskevia säännöksiä ehdotetaan nostettavaksi lakitasolle. Voimakeinojen käytöstä ydinenergian käytön turvaamisessa ehdotetaan säännöstä lakiin. Muutettaviksi ehdotettujen lain valtuutussäännösten nojalla uusittaisiin myös turvajärjestelyjä koskeva valtioneuvoston päätös siten, että jatkoisa sääntely tapahtuisi valtioneuvoston asetuksen tasolla. Vireillä olevat kansallisen lainsäädännön muutokset eivät suoranaisesti liity sopimusmuutoksen voimaansaattamiseen, mutta uudistusten voidaan katsoa olevan yhdenmukaiset sopimusmuutoksessa sisältämien peruseriaatteiden kanssa. Lainsäädäntö- ja sääntelykehystä koskevan periaatteen mukaan valtio vastaa turvajärjestelyjen sääntelemiseksi tarvittavan lainsäädäntö- ja sääntelykehyksen perustamisesta ja ylläpitämisestä.

Säteilyturvakeskus (STUK) ylläpitää yksityiskohtaisia ydinlaitosten turvallisuutta koskevia määräyksiä (YVL-ohjeet). STUK päivittää YVL-ohjeita tarvittaessa, ja yleissopimuksen muutos aiheuttaa niihin vähäisiä muutoksia. Ydinenergilain 81 §:n nojalla STUK valmistelee ehdotukset valtioneuvoston yleisiksi määräyksiksi, jotka koskevat

ydinenergian käytön turvallisuutta tai turva- ja valmiusjärjestelyjä. STUK myös valvoo turvajärjestelyjen riittävyyttä. Pelastuspalvelujärjestelyt sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden osalta turvajärjestelyt kuuluvat sisäasiainministeriön toimialaan. Sisäasiainministeriö on ollut mukana valmistelemaan uutta ydinenergilakia sekä siihen liittyviä valtioneuvoston asetuksia. Ydinaineiden kuljetusta koskee laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994). Lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle.

Suomen rikoslain kannalta huomionarvoista on, että yleissopimuksen muutoksessa on määritelty joitakin uusia rikoksia, jotka jokaisen sopimuspuolen on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä rangaistaviksi teoiksi. Uuden 7 artiklan 1 kappaleen määräyksiä on muutettu lisäämällä niihin muun muassa ympäristövahingon aiheuttaminen ja ottamalla ydinsabotaasi mukaan rikostunnusmerkistöihin. Nämä teot voivat tulla rangaistaviksi useiden rikoslain kohtien mukaisesti, joita selostetaan tarkemmin hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Pääosin teot ovat rangaistavia joko rikoslain 34 tai 34 a luvun mukaan. Rikoslain (39/1889) 34 luvussa säädetään yleisvaarallisista rikoksista, joita ovat muun muassa tuhotyö, terveyden vaarantaminen esimerkiksi käyttämällä säteilylähettä säteilylain (592/191) vastaisesti tai käyttämällä ydinainetta tai ydinjätettä taikka toimimalla ydinenergiaa käytettäessä ydinenergilain vastaisesti ja ydinräjähdერიkos. Rikoslain 34 a luvussa säädetään terrorismirikoksista. Lain 34 a luvun 1 §:ssä käsitellään terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia. Pykälän mukaan ovat rangaistavia useat teot, jotka on tehty on terroristisessa tarkoituksessa ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin valtiolle tai kansainväliselle järjestölle. Pykälässä mainitut teot kattavat muun muassa laittoman uhkauksen tai perättömän vaarailmoituksen, tahallisen vaaran aiheuttamisen, tahallisen räjähdერიoksen tai vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisen sekä tahallisen törkeän ympäristön turmelemisen.

Yleiset säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sisältyvät rikok-

sen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettuun lakiin (456/1970), jäljempänä yleinen luovuttamislaki. Lisäksi Suomi on osapuolena rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa (SopS 32/1971). Yleisen luovuttamislain mukaan luovuttamisen edellytyksenä on muun ohella se, että luovutuspyynnön perusteena oleva rikos on rangaittava Suomen lainsäädännön mukaan. Yleinen luovuttamislaki sisältää myös luovutuskiellot, joiden mukaan sotilasrikoksena pidettävästä teosta tai poliittisesta rikoksesta ei saa luovuttaa. Luovuttamispyyntöön ei myöskään voida suostua, jos on pelättävissä luovutettavaksi pyydetyn henkilön joutuvan rotunsa, kansallisuutensa, uskontonsa, poliittisen katsomuksensa tai yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisensa vuoksi taikka poliittisista olosuhteista johtuen henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi.

2.4 Nykytilan arviointi

Yleissopimuksen muutosprosessi käynnistyi IAEA:n aloitteesta. IAEA:n vuonna 1999 koollekutsuma asiantuntijatyöryhmä totesi arviossaan vuonna 2001, että ydinaineiden turvajärjestelyjä olisi maailmanlaajuisesti kehitettävä, ja antoi suositukset useiden puutteiden korjaamiseksi. Asiantuntijatyöryhmän suositusten mukaan muun muassa olisi parannettava kansallisia turvajärjestelyjä, systematisoitava ja pantava aiempaa tehokkaammin täytäntöön IAEA:n omia ohjelmia sekä vahvistettava ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehtyä yleissopimusta (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material, CPPNM). Asiantuntijatyöryhmä nimesi sopimusmuutostarpeiksi yleissopimuksen soveltamisalan laajentamisen kotimaassa tapahtuvaan ydinaineen käyttöön, varastointiin ja kuljetuksiin sekä ydinsabotaasin sisällyttämisen rikostunnusmerkistöihin. Työryhmä korosti muutostyön lähtökohdina kansallista vastuuta, luottamuksellisten tietojen suojaamista ja määritelmien ja periaatteiden tärkeyttä. Sopimusmuutos noudattaa asiantuntijatyöryhmän suosituksia ja kuuluu osaltaan ydinterrorisminvastaisten toimien kokonaisuuteen.

Suomen lainsäädäntöä ja mahdollista muutostarvetta käsitellään tarkemmin yksityiskohtaisten perustelujen jaksossa sopimusmuutoksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön. Muutosten täytäntöönpano ei vaadi ydinenergialainsäädännön muuttamista.

Parhaillaan vireillä oleva ydinenergialain muutosprosessi ei siis lähtökohtaisesti liity CPPNM-muutoksen täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanotoimet liittyvät lähinnä nykyiseen turvajärjestelyjä koskevaan valtioneuvoston päätökseen ja YVL-ohjeisiin. Rikoslain ja yleisen luovutuslain säännökset täyttävät sopimusmuutoksen asettamat velvoitteet.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksellä pyydetään eduskunnan hyväksyminen yleissopimukseen vuonna 2005 tehtyyn muutokseen. Uusien määräysten tavoitteena on välttää ydinaineiden laittoman kaupan, haltuunoton ja käytön aiheuttamat vaaratilanteet, estää ja torjua ydinaineisiin ja ydinlaitoksiin liittyviä rikoksia sekä vahvistaa maailmanlaajuisesti turvajärjestelyjä, joita kohdistetaan rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviin ydinaineisiin ja ydinlaitoksiin. Tavoitteena on myös sopimuspuolten välisen yhteistyön edistäminen näissä asioissa.

Esitys sisältää ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimusmuutoksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Sopimusmuutos koskee yleissopimuksen soveltamisalan laajentamista ydinlaitoksiin ja kotimaassa tapahtuvaan ydinaineen käyttöön, varastointiin ja kuljetuksiin, ydinsabotaasin mukaan ottamista rikostunnusmerkistöihin, sotilaallisen toiminnan ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rajaamista sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle sekä eräiden määritelmien ja täytäntöönpantavaa turvajärjestelmää koskevien peruseriaatteiden sisällyttämistä sopimukseen. Suomen kansalliset, ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevat lain säännökset täyttävät muutetun sopimuksen vaatimukset. Käytännössä turvajärjestelyjen riittävyttä valvoo STUK.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia eikä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Siitä ei aiheudu myöskään huomattavia taloudellisia tai yritysvaikutuksia.

Yleissopimuksen muuttamisen yleisenä tavoitteena on sopimuksen uudenaikaistaminen siten, että voidaan paremmin reagoida uusiin uhkisiin ja saavuttaa parempi ydinasioiden turvataso torjumalla, estämällä ja myös rangaistamalla niitä, jotka syyllistyvät ydinainesten varkauksiin, sabotaasiin tai jopa terroritekoihin. Vaikka Suomen lainsäädäntö vastaa sopimuksen määräyksiä, sopimusmuutoksella parannetaan ja yhtenäistetään kansainvälistä turvatasoa ja tehostetaan kansainvälistä yhteistyötä uhkien torjunnassa ja siten turvallisuuden odotetaan vahvistuvan myös Suomessa.

Sopimusmuutos lisää ympäristövahingon aiheuttamisen niihin rikoksiin, jotka jokaisen sopimuspuolen on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä rangaistaviksi teoiksi. Vaikka Suomen rikoslainsäädäntö lähtökohtaisesti jo kattaakin tämän sopimusvelvoitteen, on sopimusmuutos omiaan selkiyttämään kansainvälistä tilannetta ja siten vaikuttamaan positiivisesti ympäristön suojeluun.

5 Asian valmistelu

5.1 Kansainväliset neuvottelut

IAEA:n pääjohtaja asetti marraskuussa 1999 asiantuntijaryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää yleissopimuksen muutostarvetta. Asiantuntijaryhmän raportin perusteella IAEA:n pääjohtaja kutsui koolle muutosta valmistelemaan oikeudellisten ja teknisten asiantuntijoiden ryhmän (Group of Legal and Technical Experts to Prepare a Draft Amendment to the Convention on Physical Protection of Nuclear Material) 9 päivänä syyskuuta 2001. Amerikan yhdysvalloissa 11 päivänä syyskuuta 2001 tapahtuneet terroristi-iskut vauhdittivat sopimusmuutoksen käsitteilyä. Oikeudellisten ja teknisten asiantuntijoiden ryhmä kokoontui Wienissä yhteensä kuusi kertaa joulukuun 2001 ja maaliskuun 2003 välisenä aikana ja sen työskentelyyn osallistui valtuuskuntia 46 maasta.

Itävallan aloitteesta, johon muun muassa Suomi yhti, IAEA:n pääjohtaja teki heinäkuussa 2004 esityksen valtioiden välisen diplomaattikonferenssin järjestämisestä yleissopimuksen muuttamiseksi. Sopimusmuutos hyväksyttiin konsensuksella Wienissä järjestetyssä diplomaattikonferenssissa 8 päivänä heinäkuuta 2005. Neuvotteluissa paljon huomiota saaneet ja keskusteluja edellyttäneet asiakohdat liittyivät sopimuksen soveltamisalaa koskeviin kysymyksiin, ympäristövahinkojen sisällyttämiseen rikostunnusmerkistöön, rikoksentekijän luovuttamiseen ja rangaistavuuden ulottuvuuteen.

Konferenssiin osallistui 88 valtiota tuolloin sopimuspuolena olleista 112 valtiosta. Päätösvaltaisen konferenssin edellytyksenä oli, että vähintään kaksi kolmasosaa sopimuspuolista osallistuu konferenssiin, ja samoin sopimusmuutoksen voimaantulon edellytyksenä on, että kaksi kolmasosaa sopimuspuolista ratifioi tai hyväksyy muutoksen.

5.2 Esityksen valmistelu Suomessa

Suomi osallistui yleissopimuksen valmisteluun oikeudellisten ja teknisten asiantuntijoiden ryhmässä sekä yleissopimuksen muutoksen hyväksymiseen Wienissä järjestetyssä diplomaattikonferenssissa 4–8 päivänä kesäkuuta 2005. Ulkoasiainministeriö pyysi konferenssin jälkeen lausunnot yleissopimuksen muutoksesta kauppa- ja teollisuusministeriöltä, oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä sekä Säteilyturvakeskukselta. Lausunnoissa suhtauduttiin sopimusmuutoksen hyväksymiseen myönteisesti. Lausunnoissa esitettyjen huomioiden perusteella sopimusmuutos ei edellytä toimenpiteitä useimmilla hallinnonaloilla. Säteilyturvakeskuksen arvion mukaan sopimusmuutos kuitenkin aiheuttanee vähäisiä muutoksia keskuksen julkaisemiin, ydinturvallisuutta koskeviin YVL-ohjeisiin.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön (sitemmin työ- ja elinkeinoministeriön) kanssa. Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot työ- ja elinkeinoministeriöltä, oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja ter-

veysministeriöltä, puolustusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä sekä Säteilyturvakeskukselta. Lausunnot on otettu huomioon hallituksen esityksen viimeistelyssä.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Ydinenergiain (990/1987) muutos on parhaillaan vireillä. Ydinenergiainlakia (YEL) ollaan tarkistamassa perustuslain vaatimusten huomioon ottamiseksi. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergiain muuttamisesta (HE 117/2007 vp) on annettu 12 päivänä lokakuuta 2007 ja se sisältää turva- ja valmiusjärjestelysääntöksiin liittyviä ehdotuksia. Ehdotukset sisältyvät uuteen 2 a lukuun, johon ehdotetaan sisällytettäväksi sellaiset ydinenergian käytön turvallisuutta koskevat peruseriaatteet ja -vaatimukset, jotka toistaiseksi ovat sisältyneet lain nojalla annettuihin valtioneuvoston päätöksiin. Uusi 2 a luku täydentää ydinenergiain 7 §:ää, jonka mukaan ydinenergian käytön edellytyksenä on riittävät turva- ja valmiusjärjestelyt sekä muut järjestelyt ydinvahinkojen rajoittamiseksi ja ydinenergian käytön turvaamiseksi lainvastaiselta toiminnalta. Ydinenergiain 7 §:n ohella turvajärjestelyjä koskevia peruseriaatteita sisältyy toistaiseksi valtioneuvoston päätökseen ydinvoimalaitosten turvajärjestelyjä koskevista yleisistä määräyksistä

(VNp 396/1991). Ydinenergiain muutoksen yhteydessä kyseinen päätös korvataan valtioneuvoston asetuksella ja päätöksessä tarkoitettujen ydinvoimalaitosten turvajärjestelyjen soveltamisalaa on määrä laajentaa yleisemmin ydinenergian käytön turvajärjestelyihin sisältäen muutkin ydinlaitokset kuin ydinvoimalaitokset sekä ydinaineiden kuljetukset.

Ydinenergiain ehdotetun 2 a luvun turvajärjestelyjen toimeenpanoa koskevat säännökset ovat yhdenmukaiset Suomen kansainvälisten sopimusvelvoitteiden kanssa. Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksessa on uudessa 2 a artiklassa lueteltu turvajärjestelyjä koskevat peruseriaatteet, joita sopimuspuolten on kohtuuden ja mahdollisuuksien mukaan sovellettava. Yleissopimuksen uusien peruseriaatteiden toimeenpanon voidaan katsoa monin osin ja riittävällä tavoin toteutuvan ydinenergiain uuden 2 a luvun myötä. Esimerkiksi turvallisuuskulttuuria, syvyysuuntaista puolustusta ja valmiussuunnitelmia koskevat peruseriaatteet ovat yhdenmukaiset niiden ydinenergiain 2 a luvun periaatteiden kanssa, jotka koskevat turvallisuuden jatkuvan parantamisen vaatimusta (johtavat periaatteet, ydinenergiain 7 a §), syvyysuuntaista turvallisuusperiaatetta, turvallisuuskulttuuria ja laadunhallintaa sekä uhka-arvioihin perustuvia turvajärjestelyjä ja valmiussuunnitelmia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimusmuutoksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksesta ehdotetaan lisättäväksi tai muutettavaksi seuraavat kohdat:

1 kohta. Kohdassa muutetaan yleissopimuksen nimi. Yleissopimuksen uusi nimike on Yleissopimus ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevista turvajärjestelyistä. Aikaisemmin sopimuksen nimessä mainittiin vain ydinaineiden turvajärjestelyt.

2 kohta. Yleissopimuksen johdanto-osa korvataan uudella johdannolla. Johdanto-osaa on tarkennettu ja siihen on muun muassa lisätty viittaukset Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämääriin ja periaatteisiin sekä erityisesti peruskirjan 2 artiklan 4 kappaleen mukaiseen kieltoon väkivallalla uhkaamisesta tai sen käyttämisestä, toimenpiteistä kansainvälisen terrorismin poistamiseksi annettuun julistukseen sekä kansainvälisesti laadittuihin turvajärjestelysuosituksiin.

3 kohta. Yleissopimuksen 1 artiklaan lisätään c kappaleen jälkeen kaksi uutta kappaletta d ja e. Kappaleessa d määritellään käsite "ydinlaitos". Se tarkoittaa laitosta, jossa ydinaineita tuotetaan, jalostetaan, käytetään, käsitellään, varastoidaan tai loppusijoitetaan. Laitokseen kuuluvat myös siihen liittyvät rakennukset ja laitteistot. Laitos on kuitenkin yleissopimuksen tarkoittama ydinlaitos vain, jos tällaiselle laitokselle aiheutuvan vahingon tai sen toiminnan häiriintymisen vuoksi ympäristöön voi päästä huomattavia määriä säteilyä tai radioaktiivisia aineita. Ydinenergiain 3 §:n 5 kohdan mukaan ydinlaitoksella puolestaan tarkoitetaan ydinenergian aikaansaamiseen käytettäviä laitoksia, tutkimusreaktorit mukaan luettuina, ydinjätteiden laajamittaista loppusijoitusta toteuttavia laitoksia sekä ydinaineen ja ydinjätteen laajamittaiseen valmistamiseen, tuottamiseen, käyttämiseen, käsittelyyn tai varastointiin käytettäviä laitoksia. Ydinenergiain ja yleissopimukset määritelmät eivät kuitenkaan ole ristiriidassa keskenään, vaikka ne sanamuotonsa puolesta poikkeavatkin toisistaan. Ydinenergiainasettelemääräysten mukaisesti asetettu laajamittaisen toiminnan

kriteeri vastaa asiallisesti yleissopimuksen rajausta tilanteisiin, joissa ympäristöön voi päästä huomattavia määriä säteilyä tai radioaktiivisia aineita. Näin ollen ydinenergiain sisältämää määritelmää ei ole tarpeen muuttaa, koska kansallisessa lainsäädännössä ei välttämättä tarvitse käyttää samoja määritelmiä kuin kansainvälisessä sopimuksessa ja yleissopimuksen määritelmä vastaa keskeisiltä osin ydinenergiain määritelmää.

Huomattakoon lisäksi, että ydinenergiain mukaan ydinlaitoksia eivät ole kaivokset ja rikastuslaitokset eivätkä niistä peräisin olevan jätteen varastointilaitokset. Malmien osalta tämä ei ole ongelma, sillä ne eivät yleissopimuksen 1 artiklan mukaan kuulu sopimuksen soveltamisalaan. Malmien rikastuslaitosten osalta asia ei ole yhtä selkeä. Kaivos- ja rikastustoimintaan tarvitaan kuitenkin ydinenergiain mukainen lupa. Lupahakemuksessa ei erikseen edellytetä turvajärjestelyjä koskevia selvityksiä, mutta hakemuksessa on kohta muu viranomaisen tarpeelliseksi katsoma selvitys. Tässä kohdassa voidaan edellyttää selvitystä turvajärjestelyasioista ja lupaehtoihin voidaan sisällyttää tarvittavien vaatimusten täyttäminen. Säteilyturvakeskuksen mukaan nämä vaatimukset voivat perustua ydinenergiain tulevan 2 aluvun 7 l §:ään, jonka mukaan ydinenergian käytön turvajärjestelyjen tulee perustua ydinenergian käyttöön kohdistuviin uhkakuviin ja suojaustarpeiden analyysiin. Huomattakoon edelleen, että yleissopimuksen sisältämä ydinlaitoksen määritelmä periaatteessa kattaa myös laitokset, joissa loppusijoitetaan ydinainetta. Tämä koskee loppusijoituslaitoksia erityisesti niiden käytön aikana. Koska suljetusta loppusijoituslaitoksesta ei voi päästä ympäristöön merkittäviä määriä säteilyä tai radioaktiivisia aineita sopimuksessa tarkoitettulla tavalla, ei sopimusta sovelleta kyseisiin laitoksiin laitoksen sulkemisen jälkeen.

Toinen yleissopimuksen 1 artiklaan lisättävä kappale on uusi e kappale. Siinä määritellään käsite "sabotaasi" asianmukaisten turvajärjestelyjen varmistamiseksi mutta ei rikostunnusmerkistön kuvaamiseksi. Sabotaasilla tarkoitetaan joko ydinlaitokseen tai käytössä,

varastossa tai kuljetettavana oleviin ydinaineisiin kohdistuvaa tahallista tekoa, jolla voidaan suoraan tai välillisesti vaarantaa henkilöstön, yleisön tai ympäristön terveys ja turvallisuus altistamalla nämä säteilylle tai päästämällä ympäristöön radioaktiivisia aineita. Näin ollen sabotaasin määritelmällä ei ole merkitystä sopimusmuutoksen 7 artiklan 1 kappaleen uuden e kohdan tulkinnassa. Kohdan mukaan rangaistavaksi on säädetty ydinlaitokseen kohdistettu tai sen toimintaa häiritsevä sabotaasinomainen teko.

4 kohta. Yleissopimuksen 1 artiklan jälkeen lisätään uusi 1 a artikla, jossa määritellään yleissopimuksen päämäärä. Ensiksikin tarkoituksena on saada aikaan maailmanlaajuisesti tehokkaat turvajärjestelyt rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviä ydinaineita ja rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviä ydinlaitoksia varten. Toinen päämäärä on ylläpitää näitä turvajärjestelyjä sekä estää ja torjua näihin aineisiin ja laitoksiin liittyviä rikoksia maailmanlaajuisesti. Kolmanneksi tarkoituksena on helpottaa sopimuspuolten välistä yhteistyötä näiden päämäärien saavuttamiseksi.

5 kohta. Yleissopimuksen 2 artikla korvataan uudella tekstillä. Artiklassa määritellään yleissopimuksen soveltamisala. Artiklan muutoksella soveltamisalaan sisällytetään valtionsisäisen turvajärjestelmän vastuita koskevat määräykset, joista säädetään artiklan 2 kohdassa. Lisäksi artiklaan on lisätty määräyksiä yleissopimuksen ja muiden kansainväliseen ja humanitaariseen oikeuteen perustuvien velvoitteiden suhteista toisiinsa.

Muutetun 2 artiklan 1 kappaleen mukaan yleissopimusta sovelletaan rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviin käytössä, varastossa tai kuljetettavana oleviin ydinaineisiin. Samoin yleissopimusta sovelletaan rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviin ydinlaitoksiin. Yleissopimuksen 3 ja 4 artiklaa sekä 5 artiklan 4 kappaleta sovelletaan tällaisiin ydinaineisiin kuitenkin ainoastaan niiden ollessa kansainvälisessä ydinkuljetuksessa. Viimeksi mainitut sopimuskohdat koskevatkin ydinaineiden vientiä, tuontia, ilmakuljetuksia ja muita kansainvälisiä kuljetuksia.

Suomen kansallisessa lainsäädännössä ydinenergiailaissa säädetään ydinaineiden ja muiden ydinalan tuotteiden ja hyödykkeiden

vientivalvonnasta ja vientiin liittyvistä lupamenettelyistä sekä tuonnin valvonnasta. Ydinjätteiden tuonti Suomeen ja vienti Suomesta on ydinenergiain mukaan pääsääntöisesti kielletty. Ydinaineiden kuljetukset puolestaan kuuluvat kutakin kuljetusmuotoa koskevien, vaarallisten aineiden kuljetuksia säätelevien kansainvälisten sopimusten piiriin. Näitä sopimuksia ovat vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehty eurooppalainen sopimus (SopS 23/1979), kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 52/2006) liitteen C vaarallisten tavaroiden kansainväliset rautatiekuljetusmääräykset, meriliikenteessä SOLAS-sopimuksen (SopS 11/1981) vaarallisten aineiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskevat määräykset ja säteilytetyn ydinpolttoaineen, plutoniumin ja eräiden radioaktiivisten jätteiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskevat määräykset sekä ilmailiikenteessä kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) tekniset määräykset. Suomen kansallinen vaarallisten aineiden kuljetuksia koskeva lainsäädäntö on yhdenmukainen edellä mainittujen kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki (VAK-laki) (719/1994 muutoksineen) alemmanasteisine säädöksineen säätelee kansallisia vaarallisten aineiden kuljetuksia teillä, rautateilla, ilmassa ja kappaletavarana merellä. Nämä säännökset perustuvat EU-direktiiveihin (94/55/EY ja 96/49/EY) ja kansainvälisiin kuljetusalan sopimuksiin ja määräyksiin (ADR, RID, IMDG-koodi ja ICAO-TI).

Muutetun 2 artiklan 2 kappaleen mukaan vastuu sopimuspuolen sisäisen turvajärjestelmän perustamisesta, täytäntöönpanosta ja ylläpitämisestä on kokonaan kyseisellä sopimuspuolella.

Muutetun 2 artiklan 3 kappaleen mukaan ainoastaan ne sitoumukset, jotka sopimuspuolet ovat nimenomaisesti antaneet tässä yleissopimuksessa, voivat rajoittaa valtion täysivaltaista itsemääräämisoikeutta. Millään muulla yleissopimuksen määräyksellä ei tulkiteta olevan tällaista vaikutusta. Näin ollen sopimuksesta ei voi johtaa muita rajoituksia

kuin sen sisältämät, erikseen mainitut velvoitteet.

Muutetun 2 artiklan 4 kappaleen a kohdan mukaan mikään yleissopimuksen määräys ei rajoita muita sopimuspuolen oikeuksia, velvoitteita ja vastuita, jotka perustuvat kansainväliseen oikeuteen, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärin ja periaatteisiin sekä kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen.

Muutetun 2 artiklan 4 kappaleen b kohdassa määrätään, ettei yleissopimusta sovelleta kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sääntelemään sotavoimien toimintaan aseellisessa konfliktissa, sellaisina kuin nämä termit ymmärretään kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa. Yleissopimusta ei myöskään sovelleta valtion sotavoimien toimintaan niiden suorittaessa virallisia tehtäviään siltä osin kuin tähän toimintaan sovelletaan muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä.

Muutetun 2 artiklan 4 kappaleen c kohdan mukaan mitään yleissopimuksen määräystä ei tulkita lailliseksi luvaksi käyttää voimaa tai uhata voimankäytöllä rauhanomaiseen tarkoitukseen käytettäviä ydinaineita tai ydinlaitoksia vastaan. Samoin d kohdan mukaan mikään yleissopimuksen määräys ei oikeuta tai tee lailliseksi muutoin laittomia tekoja eikä estä syytetoimia muun lainsäädännön nojalla.

Muutetun 2 artiklan 5 kappaleen mukaan yleissopimusta ei sovelleta sotilaskäytössä oleviin tai sitä varten hallussa pidettäviin ydinaineisiin eikä tällaisia aineita sisältävään ydinlaitokseen.

6 kohta. Yleissopimuksen 2 artiklan jälkeen lisätään uusi 2 a artikla. Uusi artikla koskee ydinaineiden ja -laitosten turvajärjestelmää, tämän järjestelmän perustamista ja täytäntöönpanoa sekä noudatettavia peruseriaatteita.

Uuden 2 a artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet perustavat ja panevat täytäntöön asianmukaisen turvajärjestelmän sekä ylläpitävät sitä. Järjestelmää sovelletaan sopimuspuolten lainkäyttövaltaan kuuluviin ydinaineisiin ja -laitoksiin. Kohdassa luetellaan turvajärjestelmän tavoitteet. Mainittuihin tavoitteisiin kuuluu estää käytössä, varastossa tai kuljetettavana olevien ydinaineiden varastaminen ja muu laitton haltuunotto sekä var-

mistaa nopeiden ja laaja-alaisten toimien toteuttaminen kadonneiden tai varastettujen ydinaineiden paikallistamiseksi ja tarvittaessa niiden takaisin hankkimiseksi. Jos aineet sijaitsevat sopimuspuolen alueen ulkopuolella, sopimuspuolen on meneteltävä 5 artiklan mukaisesti. Tavoitteisiin kuuluu edelleen suojata ydinaineita ja -laitoksia sabotaasilta ja lieventää sabotaasin radiologisia vaikutuksia tai tehdä ne mahdollisimman vähäisiksi.

Uuden 2 a artiklan 2 kappaleessa määrätään tarkemmin, millaisiin toimiin sopimuspuolten tulee ryhtyä. Ensiksikin sopimuspuolten on perustettava lainsäädäntö- ja sääntelykehys turvajärjestelyn sääntelemistä varten sekä ylläpidettävä sitä. Toiseksi niiden on perustettava tai nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen vastaamaan lainsäädäntö- ja sääntelykehysten täytäntöönpanosta. Kolmanneksi niiden tulee ryhtyä muihin asianmukaisiin toimiin, joita tarvitaan ydinaineita ja -laitoksia koskevia turvajärjestelyjä varten.

Suomessa ydinenergian käytön turvajärjestelyistä säädetään ydinenergialaissa. Lain 7 § edellyttää, että turvajärjestelyt ydinenergian käytön turvaamiseksi lainvastaiselta toiminnalta ovat riittävät. Ydinvoimalaitosten turvajärjestelyjä koskevista yleisistä määräyksistä annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan Säteilyturvakeskus antaa turvajärjestelyjä koskevat yksityiskohtaiset määräykset. Ydinaineet ovat radioaktiivisia aineita ja niiden kuljetuksessa on noudatettava lakia vaarallisten aineiden kuljetuksesta.

Artiklan 3 kappaleessa luetellaan peruseriaatteet, joita sopimuspuolten on kohtuuden ja mahdollisuuksien mukaan sovellettava pantaessa täytäntöön 1 ja 2 kappaleen mukaisia velvoitteita. Tämä joustava muotoilu ei kuitenkaan rajoita muita yleissopimuksen määräyksiä. Peruseriaatteita on kaksitoista ja niihin kuuluu muun muassa valtion vastuuta koskevia periaatteita, luvanhaltijoiden vastuuta koskeva periaate sekä turvallisuuskulttuurista, laadunvarmistusta ja valmiussuunnitelmia koskevat periaatteet. Peruseriaatteet eivät oikeudelliselta luonteeltaan ole yhtä tiukasti velvoittavia kuin muut sopimusmääräykset. Sopimuspuolten tarkoituksena on ollut sisällyttää turvajärjestelyjä koskevat peruseriaatteet sopimukseen riittävän velvoit-

tavalla tavalla, mutta kuitenkin niin, että ne sisältävät joustavuutta. Peruseriaatteiden noudattaminen on kirjattu velvoittavaan muotoon ("shall"), mutta periaatteiden soveltamisessa voidaan käyttää harkintavaltaa siten, että periaatteita sovelletaan kohtuuden ja mahdollisuuksien mukaan.

PERUSPERIAATE A: *Valtion vastuu*. Vastuu valtion sisäisen turvajärjestelmän perustamisesta, täytäntöönpanosta ja ylläpitämisestä on kokonaan kyseisellä valtiolla.

PERUSPERIAATE B: *Vastuut kansainvälisen kuljetuksen aikana*. Valtion vastuu ydinaineita koskevien asianmukaisten turvajärjestelyjen varmistamisesta ulottuu ydinaineiden kansainväliseen kuljetukseen, tarvittaessa siihen saakka, kun tämä vastuu siirretään asianmukaisesti toiselle valtiolle.

PERUSPERIAATE C: *Lainsäädäntö- ja sääntelykehys*. Valtio vastaa turvajärjestelyjen sääntelemiseksi tarvittavan lainsäädäntö- ja sääntelykehysten perustamisesta ja ylläpitämisestä. Tässä kehyksessä on määrättävä sovellettavien turvajärjestelyjä koskevien vaatimusten vahvistamisesta, ja sen on sisällettävä arviointi- ja lupajärjestelmä tai muita lupamenettelyjä. Tähän kehykseen on sisällytettävä ydinlaitosten ja kuljetuksen tarkastusjärjestelmä, jonka avulla voidaan todentaa sovellettavien luvan tai muun valtuutusasiakirjan vaatimusten ja ehtojen mukaisuus sekä panna täytäntöön sovellettavat vaatimukset ja ehdot, mukaan lukien tehokkaat seuraamukset.

PERUSPERIAATE D: *Toimivaltainen viranomainen*. Valtion on perustettava tai nimettävä toimivaltainen viranomainen, joka vastaa lainsäädäntö- ja sääntelykehysten täytäntöönpanosta ja jolla on asianmukaiset valtuudet, toimivalta sekä rahoitus- ja henkilöstöresurssit sille annettujen tehtävien suorittamiseksi. Valtion on toteutettava toimet, joilla varmistetaan, että valtion toimivaltaisen viranomaisen toiminnat ovat tosiasiallisesti riippumattomat ydinenergian edistämisestä tai käytöstä vastaavan muun elimen toiminnoista.

PERUSPERIAATE E: *Luvanhaltijoiden vastuu*. Vastuut valtion sisäisten turvajärjestelyjen eri osatekijöiden täytäntöönpanosta on määriteltävä selvästi. Valtion on varmistettava, että päävastuu ydinaineita ja -

laitoksia koskevien turvajärjestelyjen täytäntöönpanosta on kyseisten lupien tai muiden valtuutusasiakirjojen haltijoilla (esimerkiksi operaattoreilla tai rahtaajilla).

PERUSPERIAATE F: *Turvallisuuskulttuuri*. Kaikkien turvajärjestelyjen täytäntöönpanoon osallistuvien organisaatioiden on annettava asianmukainen etusija turvallisuuskulttuurille sekä sen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi, joita tarvitaan sen tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi koko organisaatiossa.

PERUSPERIAATE G: *Uhka*. Valtion turvajärjestelyjen on perustuttava valtion kulloiseenkin uhka-arvioon.

PERUSPERIAATE H: *Luokitteleva lähestymistapa*. Turvajärjestelyjä koskevien vaatimusten on perustuttava luokittelevaan lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon kulloisenkin uhka-arvio, ydinaineiden suhteellinen vetovoima ja luonne sekä ydinaineiden luvattoman siirtämisen ja ydinaineisiin tai ydinlaitoksiin kohdistuvan sabotaasin mahdolliset seuraukset.

PERUSPERIAATE I: *Syvyysuuntainen puolustus*. Valtion turvajärjestelyjä koskevien vaatimusten on perustuttava malliin, jossa vastapuolen on tavoitteensa saavuttaakseen ylitettävä tai ohitettava useantasoisia ja useilla menetelmillä toteutettuja suojauksia (rakenteellinen tai muu tekninen suojaus, henkilöstön ja organisaation suojaus).

PERUSPERIAATE J: *Laadunvarmistus*. On luotava ja toteutettava laadunvarmistuspolitiikka ja -ohjelmat, jotta voidaan luottaa siihen, että kaikkia turvajärjestelyjen kannalta tärkeitä toimintoja koskevat yksilöidyt vaatimukset täytetään.

PERUSPERIAATE K: *Valmiussuunnitelmat*. Kaikkien luvanhaltijoiden ja asianomaisten viranomaisten on laadittava valmiussuunnitelmat (häätäsunnitelmat) ydinaineiden luvattoman siirtämisen tai ydinlaitoksiin taikka -aineisiin kohdistuvan sabotaasin tai näiden yritysten varalta, ja niiden on noudatettava näitä suunnitelmia asianmukaisesti.

PERUSPERIAATE L: *Luottamuksellisuus*. Valtion on vahvistettava vaatimukset sellaisten tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi, joiden luvaton ilmaiseminen voi vaarantaa ydinaineita ja -laitoksia koskevat turvajärjestelyt.

Artiklan 4 kappaleen a kohdan mukaan artiklan määräyksiä ei sovelleta ydinaineisiin, jos sopimuspuoli perustellusti katsoo, ettei niihin tarvitse soveltaa 1 kappaleen mukaisesti perustettua turvajärjestelmää, ottaen huomioon aineiden luonteen, määrän ja suhteellisen vetovoiman sekä mahdolliset radiologiset ja muut vaikutukset, jotka liittyvät aineisiin kohdistuvaan luvattomaan tekoon ja niitä kulloinkin koskevaan uhka-arvioon. Kappaleen b kohdan mukaan tällaiset ydinaineet on suojattava järkevää hallintakäytäntöä noudattaen.

7 kohta. Yleissopimuksen 5 artikla korvataan uudella tekstillä. Muutettu artikla koskee kansainvälistä yhteistyötä yleissopimuksen soveltamisalalla. Artiklan määräyksiä on täsmennetty ja siihen on lisätty menettelyohjeet sabotaasin tai sen uhan varalta. Lisäksi artiklaan on lisätty määräys mahdollisuudesta kansainväliseen yhteistyöhön myös kotimaisen ydinaineiden käytön, varastoinnin tai kuljetuksen osalta. Aiempi sopimusteksti koski vain kansainvälisiä tilanteita.

Muutetun 5 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiot nimeävät ja ilmoittavat toisilleen suoraan tai IAEA:n välityksellä yhteydenpitoelimensä, joka käsittelee tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita. Suomessa yhteydenpitoelimenä toimii Säteilyturvakeskus.

Kappale 2 koskee tilanteita, joissa ydinaineita on varastettu, ryöstetty tai muutoin otettu laittomasti haltuun, tai jos on olemassa uskottava tällaisten tapahtumien uhka. Sopimuspuolet tarjoavat tällöin mahdollisimman paljon yhteistyötä ja apua niitä pyytävälle kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Tällä pyritään ydinaineiden takaisin hankkimiseen ja suojaamiseen.

Kappaleen a ja b kohdassa määritellään tarkemmin yhteistyön sisältö. Ensiksikin a kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet ilmoittaakseen mahdollisimman pian muille valtioille, joita katsoo asian koskevan, ydinaineiden varastamisesta, ryöstämisestä tai muusta laittomasta haltuunotosta. Sama koskee tällaisten tapahtumien uskottavaa uhkaa. Samoin tarvittaessa tällaisista toimista on ilmoitettava IAEA:lle ja muille asianomaisille kansainvälisille järjestöille. Toiseksi b kohdan mukaan asian-

omaiset sopimuspuolet tehdessään a kohdassa mainittuja ilmoituksia vaihtavat tarvittaessa tietoja keskenään sekä IAEA:n ja muiden asianomaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Tarkoituksena on tällöin suojata uhattuina olevia ydinaineita, varmistaa kuljetussäiliön koskemattomuus tai hankkia takaisin laittomasti haltuun otetut ydinaineet. Tietojen vaihdon lisäksi sopimuspuolet koordinoivat toimensa diplomaattiteitse ja muilla sovitulla tavoilla, antavat pyydettyä apua ja varmistavat varastettujen tai edellä mainittujen tapahtumien johdosta kadoksissa olleiden ja löytyneiden ydinaineiden palautuksen. Toisessa kappaleessa tarkoitettu yhteistyö toteutetaan sopimuspuolten määräämällä tavalla.

Artiklan 3 kappale koskee ydinaineisiin tai -laitokseen kohdistuvaa sabotaasia tai sen uhkaa. Sopimuspuolet toimivat mahdollisimman paljon yhteistyössä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ja asianmukaisia kansainväliseen oikeuteen perustuvia velvoitteita noudattaen seuraavasti:

Kappaleen a kohdan mukaan jos sopimuspuoli on tietoinen toisessa valtiossa vallitsevasta uskottavasta ydinaineisiin tai -laitokseen kohdistuvan sabotaasin uhasta, se päättää asianmukaisista toimista, joilla uhasta tiedotetaan mahdollisimman pian kyseiselle valtiolle. Tarvittaessa uhasta tiedotetaan myös IAEA:lle ja muille asianomaisille kansainvälisille järjestöille, jotta sabotaasi voidaan estää.

Kappaleen b kohdassa säädetään puolestaan jo toteutuneesta sabotaasista. Mikäli sopimuspuolen alueella on jo sabotoitu ydinaineita tai -laitoksia ja jos sopimuspuolen käsityksen mukaan tästä voi aiheutua radiologisia vaikutuksia muille valtioille, kyseinen sopimuspuoli ilmoittaa asiasta mahdollisimman pian sille valtiolle tai niille valtioille, joissa radiologisia vaikutuksia voi aiheutua. Tarvittaessa sopimuspuoli ilmoittaa myös IAEA:lle ja muille asianomaisille kansainvälisille järjestöille, jotta sabotaasin radiologiset vaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi tai niitä voidaan lieventää. Ilmoitusvelvollisuus ei rajoita valtion muita kansainväliseen oikeuteen perustuvia velvoitteita.

Jos sopimuspuoli pyytää apua a ja b kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, päättää ku-

kin avunpyynnön vastaanottava sopimuspuoli c kohdan mukaan viipymättä, pystyykö se antamaan pyydettyä apua ja millä ehdoilla se voi apua antaa. Sopimuspuoli ilmoittaa päätöksestään joko apua pyytäneelle suoraan tai IAEA:n välityksellä.

Kappaleen d kohdassa määrätään, että a–c kohdan mukainen yhteistyö sovitetaan yhteen diplomaattiteitse tai muilla sovituiltavoilla. Kyseiset sopimuspuolet päättävät tämän yhteistyön toteuttamisen keinoista kahden- tai monenvälisesti. Suomessa avun antaminen ja sabotaasista ilmoittaminen on suunniteltu tapahtuvaksi pitkälti samoilla periaatteilla kuin onnettomuustapauksessa toimitaan eli nojautuen kansainväliseen sääntelyyn, erityisesti IAEA:n puitteissa tehtyihin sopimuksiin ja kahden- tai monenvälisiin sopimuksiin. IAEA:n puitteissa tehtyjä sopimuksia ovat esimerkiksi yleissopimus ydinonnettomuuden pikaisesta ilmoittamisesta (SopS 98/1986, Convention on Early Notification of a Nuclear Accident) ja yleissopimus avunannosta ydinonnettomuuden tai säteilyhäätätilan yhteydessä (SopS 82–83/1990, Convention on Assistance in the Case of a Nuclear Accident or Radiological Emergency). Infrastruktuurin osalta, mukaan lukien ympärivuorokautinen päivystys, STUK:lla on täydet valmiudet reagoida kaikkiin saapuviin viesteihin ja tarvittaessa käynnistää kansalliset valmius-toimet. Toimivaltainen viranomaisten näkemys on, että STUK:lla on parhaat edellytykset toimia kansainvälisenä kontaktipisteinä riippumatta siitä, onko kyseessä rikosperustainen tilanne vai ei. Toimivaltaiset viranomaiset sopivat ennalta kuhunkin tyyppitilanteeseen parhaiten sopivat menettelytavat.

Muutetun 5 artiklan 4 kappale koskee ohjeiden saantia kansainvälisessä kuljetuksessa olevien ydinaineiden turvajärjestelyjen suunnittelua, ylläpitoa ja parantamista varten. Näitä ohjeita saadakseen sopimuspuolet toimivat tarvittaessa yhteistyössä ja neuvottelevat keskenään. Tämän ne voivat tehdä joko suoraan tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön ja muiden asianomaisten kansainvälisten järjestöjen välityksellä.

Muutetun 5 artiklan 5 kappaleen mukaan sama koskee myös mahdollisuutta saada ohjeita kotimaassa käytettävien, varastoitavien ja kuljetettavien ydinaineiden sekä -laitosten

suojaamiseen tarkoitettun kansallisen turvajärjestelmän suunnittelua, ylläpitoa ja parantamista varten.

8 kohta. Yleissopimuksen 6 artikla korvataan uudella tekstillä. Muutettu artikla tarkentaa määräyksiä yleissopimuksen nojalla luovutettavien ja saatujen tietojen käsittelyä. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet toteuttavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti asianmukaiset toimet suojataksellaisten tietojen luottamuksellisuutta, jotka ne ovat saaneet luottamuksellisesti toiselta sopimuspuolelta yleissopimuksen määräysten perusteella tai osallistumalla yleissopimuksen täytäntöönpanoon tähtäävään toimintaan. Uusi on määräys, jonka mukaan luottamuksellisia tietoja toiselta sopimuspuolelta saanut saa luovuttaa nämä tiedot kolmannelle vain tiedot antaneen sopimuspuolen suostumuksella.

Muutetun 6 artiklan 2 kappaleessa määrätään, minkälaisia tietoja sopimuspuolet eivät ole yleissopimuksen nojalla velvollisia luovuttamaan. Näitä ovat tiedot, joita ne kansallisen lainsäädäntönsä mukaan eivät saa antaa tai jotka vaarantaisivat kyseisen valtion turvallisuuden tai ydinaineita taikka -laitoksia koskevat turvajärjestelyt.

Suomessa viranomaisten toimenpiteistä kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi on säädetty laissa (588/2004). Lain 2 §:n 2 kohdan mukaan erityissuojattavalla tietoaineistolla tarkoitetaan sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja ja materiaaleja sekä asiakirjoista ja materiaaleista saatavissa olevia tietoja sekä näiden perusteella tuotettuja asiakirjoja ja materiaaleja, jotka kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen mukaisesti on turvallisuusluokiteltu. Hallituksen esityksessä laiksi kansainvälisistä tietoturvalisuusvelvoitteista (HE 66/2004) todetaan, että lakia sovellettaisiin salassa pidettäviin asiakirjoihin ja materiaaleihin, jotka on toimitettu Suomen viranomaiselle ja johon aineiston lähettäjä on kansainvälisen, Suomea sitovan sopimuksen tai muun velvoitteen mukaisesti tehnyt turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän. Erityissuojattavia tietoaineistoja olisivat siten Suomen viranomaiselle toimitetut asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, joihin toinen sopimuspuoli on tehnyt sopimuksen mukaisesti turvallisuusluokitusta

koskevan merkinnän. Sama koskee salassa pidettäviä materiaaleja, joilla tarkoitetaan laitteita ja muita esineitä, joita tutkimalla paljastuu tai voi paljastua salassa pidettävä seikka, kuten maanpuolustusta tai turvallisuutta vaarantava tieto. Määritelmän mukaan erityissuojattavia tietoaineistoja olisivat myös sellaiset suomalaisen viranomaisen laatimat asiakirjat, jotka sisältävät toisen sopimuspuolen Suomeen toimittamia turvallisuusluokiteltuja tietoja samoin kuin asiakirjat ja materiaalit, jotka on tuotettu erityissuojattavan tietoaineiston pohjalta. Käytännössä kyseessä voisi olla esimerkiksi ydinlaitoksen suojaamiseen liittyvä kriittisin tietoaineisto, jonka joutuminen lainvastaista toimintaa suunnittelevan haltuun vaarantaisi ydinlaitoksen turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumisen.

9 kohta. Yleissopimuksen 7 artiklan 1 kappale korvataan uudella tekstillä. Kappaleessa määritellään rikokset, jotka jokaisen sopimuspuolen on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä rangaistaviksi teoiksi. Kappaleen määräyksiä on muutettu lisäämällä niihin ympäristövahingon aiheuttaminen kohtiin a, e ja g.i. Kappaleeseen on myös lisätty kohdat d ja e. Kaikilta kappaleessa määriteltyiltä teoilta edellytetään tahallisuutta.

Muutetun 7 artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaan rangaistavaksi on säädettävä ydinaineiden vastaanottaminen, hallussapito, käyttö, siirtäminen, muuntaminen, hävittäminen tai levittäminen ilman laillista lupaa. Rangaistavuus edellyttää, että tällainen toiminta aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan henkilön kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon.

Kohdassa a tarkoitettu teko tulee rangaistavaksi lähinnä rikoslain yleisvaarallisia rikoksia käsittelevän 34 luvun 1, 4, 5, 7 ja 8 §:n mukaisesti, jolloin edellytyksenä olisi ainakin jonkinasteisen vaaran aiheuttaminen ihmisille tai omaisuudelle. Myös rikoslain henkeen ja terveyteen kohdistuvat 21 luvun säännökset taikka vahingonteko tai törkeää vahingontekoa koskevat säännökset (rikoslain 35 luvun 1 ja 2 §) voivat tulla sovellettaviksi. Ympäristövahingon osalta sovellettavaksi voivat tulla myös rikoslain 48 luvun 1–4 §. Jos tekoon liittyy terroristinen tarkoitus, voi tulla sovellettavaksi myös terrorismiri-

koksia koskeva 34 a luku tai järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumista koskeva rikoslain 17 luvun 1 a §. Uusi a kohta ei siten edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Kohtien b ja c mukaan rangaistavaksi on säädettävä ydinainevarkaus- tai -ryöstö ja ydinaineiden hankkiminen kavalluksella tai muutoin petollisesti. Näihin soveltuvat rikoslain varkautta ja kavallusta (rikoslain 28 luku), ryöstöä (rikoslain 31 luku) ja petosta (rikoslain 36 luku) koskevat säännökset.

Kohdan d mukaan ydinaineiden kuljettaaminen, lähettäminen tai siirtäminen valtioon tai valtiosta ilman laillista lupaa tulee säätää rangaistavaksi. Huomionarvoista on, että nämä teot ilman asianmukaista lupaa ovat tahallisia aina rangaistavia. Niiden rangaistavuuteen ei siis liitetä samankaltaista edellytystä kuoleman, vamman tai vahingon aiheuttamisesta kuin kohdassa a. Myös kohdan d mukaisiin tekoihin voidaan katsoa soveltuvan edellä kohdan a yhteydessä mainitut rikoslain kohdat. Toisaalta on huomattava, että kyseiset rikoslaissa määritellyt teot edellyttävät niihin liittyvän "olla omiaan" -kynnyksen myötä vahingon tai vaaran vähintään abstraktia aiheutumista ihmiselle tai ympäristölle olakseen rangaistavia. Kohta d ei siis sisällä tällaista edellytystä mutta sovellettavuusongelmaa on kuitenkin pidettävä vain teoreettisena, koska luvattoman ydinaineen viennin, siirron tai tuonnin yhdistettynä sopimusmuutoksen tahallisuuskriteeriin voidaan käytännössä katsoa olevan omiaan aiheuttamaan vaaraa ihmisille tai ympäristölle.

Rangaistavaksi on säädettävä e kohdan mukaan ydinlaitokseen kohdistettu tai sen toimintaa häiritsevä teko. Rangaistavuuden edellytyksenä tässä on rikoksenteijän tahallisuus tai tuottamus. Tekijä joko aiheuttaa tahallisesti tai tietää teon todennäköisesti aiheuttavan henkilön kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon säteilyaltistuksella tai radioaktiivisten aineiden päästöillä ympäristöön. Teko ei kuitenkaan ole rangaistava, jos se tehdään sen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella ydinlaitos sijaitsee.

Kohdassa e määriteltyjen tekojen voidaan katsoa täyttävän sabotaasin kuvauksen. Koh-

dassa ei kuitenkaan käytetä sabotaasin käsitettä, joka on määritelty yleissopimuksen 1 artiklaan lisätyssä e kohdassa. Näin ollen yleissopimukseen sisältyvällä sabotaasin määritelmällä ei ole merkitystä kohdan tulokinnassa. Rikoslain mukaan kohdassa tarkoitettua tekoa pidettäisiin useimmiten tahallisenä 3 luvun 6 §:n mukaisesti. Kohdassa tarkoitettuihin tekoihin soveltuvat tapauksesta riippuen rikoslain 21, 34, 34 a, 35 tai 48 luvun edellä mainitut säännökset.

Kappaleen f kohdan mukaan ydinaineiden hankkiminen uhkauksella, voimankäytöllä tai muulla pelotuskeinolla tulee säätää rangaistavaksi. Voidaan katsoa, että kohdan mukaiset teot tulevat rangaistaviksi rikoslain ryöstöä ja törkeää ryöstöä koskevien rikoslain 31 luvun 1 ja 2 §:n mukaisesti.

Kappaleen g kohta koskee ydinainerikoksella uhkaamista. Sen alakohdan i mukaan rangaistavaa on uhkaus käyttää ydinaineita henkilön kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon aiheuttamiseksi tai uhkaus tehdä e kohdassa mainittu rikos. Kohdassa ei eritellä tarkemmin kehen tai mihin uhkaus kohdistetaan eikä sitä, onko sillä tarkoitus vaikuttaa johonkin tiettyyn tahoon. Siinä ei myöskään määrätä mitään uhkauksen esittämistavasta. Kohta koskee siten kehen tahansa kohdistettua ja millä tavalla tahansa esitettyä uhkaa.

Kohdassa tarkoitettu uhkaus tulee arvioitavaksi lähinnä laitonta uhkausta koskevan rikoslain 25 luvun 7 §:n mukaisesti. Lainkohta tulee sovellettavaksi rikoksella uhkaamiseen, jos uhkaus kohdistuu henkilöön ja jos uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa. Huomattavan ympäristövahingon aiheuttaminen on mitä ilmeisemmin rangaistavaa 48 luvun 1–4 §:n mukaan. Huomattavalla ympäristövahingolla uhkaaminen on siten rikoksella uhkaamista. Rikoslaisissa tarkoitettu laitton uhkaus voi kuitenkin tulla kysymykseen vain, jos uhkaus tapahtuu olosuhteissa, joissa uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa. Kun on kysymys ydinaineella toteutettavasta huomattavan ympäristövahingon aiheuttamisella uhkaamisesta, teko ainakin

useimmissa tapauksissa luo sellaista välitöntä uhkaa ihmisten terveydelle, että olosuhteista riippuen henkilöllä voitaisiin katsoa olevan perusteltu syy pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vaarassa. Jos laittoman uhkauksen tekijällä on terroristinen tarkoitus, tulee sovellettavaksi rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 kohta. Ei kuitenkaan ole yksiselitteisen selvää, että laitton uhkaus tulisi kaikilla g kohdan i alakohdassa tarkoitetuilla rikoksilla uhkaamisilla kaikissa olosuhteissa sovellettavaksi. Jos uhkaajalla ei ole todellista aikomusta tai mahdollisuuttakaan toteuttaa uhkaustaan, voi tulla kysymykseen uhkauksen esittämistavasta riippuen myös rikoslain 34 luvun 10 §:n mukainen rangaistava päätöksen vaarailmoituksen tekeminen. Tilanne ei ole Suomen kansallisen lainsäädännön kannalta ongelmallinen, sillä lähtökohtana on pidettävä sopimuspuolten mahdollisuutta valita joustavasti seuraamusten luonne, tyyppi ja taso.

Kappaleen g kohdan ii alakohdan mukaan rangaistavaksi määrätään uhkaus tehdä b ja e kohdassa mainittu rikos. Tässä kohdassa, toisin kuin g kohdan i alakohdassa, uhkauksen rangaistavuuden edellytyksenä on uhkaajan tarkoitus pakottaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, kansainvälinen järjestö tai valtio suorittamaan jokin teko tai pidättämään jostakin teosta. Kyseinen uhkaaminen on rangaistava ainakin rikoslain 25 luvun 8 §:n mukaisena pakottamisena.

Uudet h ja i kohdat koskevat yritystä ja osallisuutta. Kappaleen h kohdan mukaan on säädettävä rangaistavaksi yritys tehdä jokin a–e kohdassa mainittu rikos. Käytännössä kysymykseen tulevien rikosten yritys on säädetty rangaistavaksi yritystä koskevan rikoslain 5 luvun 1 §:n mukaan. Kappaleen i kohdan mukaan on puolestaan kriminalisoitava johonkin a–h kohdassa mainittuun rikokseen osallistuminen. Tähän soveltuvat selkeimmin rikoslain 5 luvun 3 §:n säädökset rikoskumppanuudesta ja tapauksesta riippuen mahdollisesti myös saman luvun avunantoa koskeva 6 §.

Uusi j kohta edellyttää rangaistavuutta teoilta, joilla henkilö järjestää tai ohjaa muita tekemään a–h kohdassa mainitun rikoksen. Kohdassa tarkoitettuihin tekoihin voidaan soveltaa rikoslain 5 luvun rikoskumppanuut-

ta, rikokseen yllytystä tai avunantoa taikka välillistä tekemistä koskevia säännöksiä.

Kappaleen k kohdan mukaan rangaistava on teko, jolla myötävaikutetaan siihen, että yhteisin päämäärin toimiva ryhmä henkilöitä tekee a–h kohdassa mainitun rikoksen. Rangaistavuuden edellytyksenä on teon tahallisuus. Se on tehtävä joko tarkoituksena edistää ryhmän rikollista toimintaa tai päämäärää, jos näihin sisältyy a–g kohdassa mainittu rikos tai tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä a–g kohdassa mainittu rikos.

Kohdassa tarkoitettuihin tekoihin voitaisiin soveltaa ensinnäkin rikoslain 34 a luvun terrorismirikoksia koskevia säännöksiä. Kyseisen luvun 4 §:n mukainen terroristiryhmän toiminnan edistäminen tulee sovellettavaksi k kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, jos ryhmän rikokset tehdään terroristisessa tarkoituksessa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin valtiolle tai kansainväliselle järjestölle. Jos esimerkiksi terroristisessa tarkoituksessa toimiva ryhmä tekee g kohdassa tarkoitettua uhkauksen, rikoslain 34 a luvun 4 § tulee sovellettavaksi ottaen huomioon mainitun luvun 1 §:n 1 kohta samoin pienin varauksin, joita edellä g kohdan arvioinnin yhteydessä on tehty. Terroristisessa tarkoituksessa toimivan ryhmän tekemän laittoman uhkauksen tai perättömän vaarailmoituksen edistäminen on ryhmän toiminnan edistämistä k kohdassa tarkoitettulla tavalla ja rikoslain 34 a luvun 4 §:n mukaan rangaistavaa. Samoin terrorismin rahoittamisena rangaistaisiin 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan varojen antaminen tai niiden kerääminen rahoitustarkoituksessa tai tietoisena siitä, että varoilla rahoitetaan sellaista ydinräjähdერიkosta, terveyden vaarantamista, törkeää terveyden vaarantamista ydinenergian käyttörikosta tai muuta ydinaineeseen kohdistuvaa tai ydinainetta välineenä käyttäen tehtyä rangaistavaksi säädettyä tekoa, jota on pidettävä yleissopimuksessa tarkoitettuna rikoksena.

Kappaleen k kohdassa tarkoitettu teko voi tulla rangaistavaksi myös rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettuna järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisena. Järjestäytyneen ryhmän toimintaan osallistumisesta tuomitaan se, joka pykälässä mainitulla tavalla osallistuu järjestäytyneen rikollisryh-

män toimintaan, jossa tavoitteena on tehdä yksi tai useampi rikos, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, taikka yksi tai useampi 11 luvun 8 §:ssä tai 15 luvun 9 §:ssä tarkoitettu rikos.

Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta tuomitaan, jos tällainen rikos tai sen rangaistava yritys tehdään. Säännöstä ei sovelleta, jos teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Järjestäytyneellä rikollisryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsenyntyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen pykälän mukaisia rikoksia.

Sopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen a–h kohdissa tarkoitettut rikokset ovat suurelta osin vakavuudeltaan sellaisia, että ne ylittävät järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisen tunnusmerkistössä mainitun enimmäisrangaistuskynnyksen. Sen sijaan k kohdassa tarkoitettu myötävaikutus ryhmän tekemään g kohdassa tarkoitettuun uhkaukseen ei ole rikollisryhmän toimintaan osallistumista, koska enimmäisrangaistus laittomasta uhkauksesta tai pakottamisesta on kaksi vuotta vankeutta. Tämä ei kuitenkaan ole ongelma, koska sen sijaan sovellettavaksi tulee rikoslain 34 a luvun 4 §, jos ryhmällä on 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristinen tarkoitus tehdä kyseinen laiton uhkaus. Ryhmän toteuttama uhkaus ei myöskään voi olla todellinen ja aito, ellei ryhmä sitä ennen ole jollakin a–f kohdassa tarkoitettulla tavalla jo oikeudettomasti hankkinut itselleen mahdollisuuden sellaiseen ydinaineella toteutettavaan laittomaan tekoon, jolla uhataan. Myötävaikuttaminen tällaiseen uhkausta edeltävään rangaistavaan toimintaan olisi k kohdan mukaan rangaistavaa.

10 kohta. Yleissopimuksen rikoksentekijän luovuttamista koskevan 11 artiklan jälkeen lisätään kaksi uutta artiklaa, 11 a artikla ja 11 b artikla. Uudet artikkelit koskevat poliittisten rikosten asemaa rikoksentekijän luovuttamisessa ja muun keskinäisen oikeusavun antamisessa. Uudessa 11 a artiklassa määrätään, millä perusteella luovuttamisesta tai oikeusavun antamisesta ei voi kieltäytyä. Artiklan mukaan mitään 7 artiklassa mainituista rikoksista ei katsota rikoksentekijää luovutettaessa tai kes-

kinäistä oikeusapua annettaessa poliittisiksi rikoksiksi, poliittiseen rikokseen liittyväksi rikokseksi tai poliittisiin syihin perustuvaksi rikokseksi. Siksi tällaiseen rikokseen perustuvaa luovutusta tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä ei saa evätä pelkästään sillä perusteella, että se koskee poliittista rikosta, poliittiseen rikokseen liittyvää rikosta tai poliittisiin syihin perustuvaa rikosta.

Uuteen 11 b artiklaan sisältyvä syrjäntäkielto liittyy kiinteästi edelliseen. Artiklassa määrätään, millä perusteilla luovuttamisesta ja oikeusavun antamisesta voi kieltäytyä. Artiklan mukaan minkään yleissopimuksen määräyksen ei tulkita velvoittavan luovuttamaan rikoksentehtijää tai antamaan keskinäistä oikeusapua, jos pyynnön vastaanottaneella sopimuspuolella on perusteltuja syitä uskoa, että 7 artiklassa mainittujen rikosten johdosta tapahtuvaa luovutusta tai tällaisiin rikoksiin liittyvää keskinäistä oikeusapua koskeva pyyntö on tehty tarkoituksena saattaa henkilö syytteeseen tai rangaistavaksi hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkupeiränsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi tai että pyynnön täyttäminen haittaisi tämän henkilön asemaa jostakin näistä syistä.

Uusien artiklojen mukaisia säännöksiä sisältyy Suomen lainsäädäntöön jo tällä hetkellä. Suomi on liittynyt keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen (SopS 30/1981). Lisäksi laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/1994) mahdollistaa rikosasian käsittelyyn liittyvän oikeusavun antamisen ilman, että välttämättä edellytettäisiin vastavuoroisuutta. Siten Suomi voisi lainsäädäntönsä perusteella antaa oikeusapua myös sellaiselle sopimusvaltiolle, jonka kanssa sillä ei ole oikeusapusopimusta. Yleiset säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sisältyvät yleiseen luovuttamislakiin. Lisäksi Suomi on sopimuspuolena rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa. Yleisen luovuttamislain mukaan luovuttamisen edellytyksenä muun ohella on se, että luovutuspyynnön perusteena oleva rikos on rangaistava Suomen lainsäädännön mukaan. Yleissopimuksen 11 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että luovutuskelpoisiksi rikoksiksi tulee katsoa kaikki sopimuksen 7 artiklassa maini-

tut rikokset. Rikoslain tulee siis kattaa 7 artiklan mukaiset muutetutkin kriminalisointivelvoitteet, jotta määräys ei olisi ristiriidassa kaksoisrangaistavuuden kanssa. Suomen rikoslaki kattaa yleissopimuksen 7 artiklaan tehdyt muutokset edellä selostetulla tavalla.

Yleisen luovuttamislain 6 §:ssä on kieltö luovuttaa poliittisesta rikoksesta. Kiellosta on EU:n jäsenvaltioiden välillä luovuttu. Rikos-oikeusapulain 13 §:n 1 kohdassa rikoksen poliittisuus mainitaan harkinnanvaraisena kieltäytymisperusteena. Käsitellessään rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ja terrorismin vastustamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen tehtyjen varaumien poistamista koskevaa hallituksen esitystä (HE 209/2001) perustuslakivaliokunta ei pitänyt eurooppalaiseen terrorismisopimukseen liittyvän, poliittisia rikoksia koskevan varauman poistamista ongelmallisena silloinkaan, kun kyse on luovuttamisesta EU:n ulkopuoliseen valtioon. Perusteena on ollut se, että sopimukset eivät velvoita Suomea luovuttamaan maahan, jossa luovutettavaa uhkaksi kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin luovuttaminen on kielletty perustuslain 9 §:n 4 momentissa. Luovuttamistilanteessa henkilöä suojaavat myös yleisen luovuttamislain 7 ja 8 §:n säännökset luovuttamisesta kieltäytymisestä. Varaumien poistamista ei siten pidetty perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 61/2001 vp). Siten ei näyttäisi olevan perustuslaista johtuvaa estettä 11 a artiklan velvoitteelle.

Yleisen luovuttamislain 7 § mahdollistaa kieltäytymisen luovuttamasta rikoksesta epäiltyä, jos on pelättävissä, että kyseinen henkilö joutuisi vainon kohteeksi uudessa 11 b artiklassa tarkoitetuista uskonnollisista, rodullisista tai muusta vastaavasta syystä. Oikeusavusta on ehdottomasti kieltäydyttävä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 12 §:n 2 momentin mukaan, jos oikeusavun antaminen olisi ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa taikka jos oikeusavun antaminen muutoin olisi Suomen oikeusjärjestyksen peruseriaatteiden vastaista. Uusi 11 b artikla on siten Suomen tämänhetkisen lainsäädännön mukainen.

11 kohta. Yleissopimuksen 13 artiklan jälkeen lisätään uusi 13 a artikla. Uuden artiklan mukaan mikään yleissopimuksen määräys ei vaikuta rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettävän ydinteknologian siirtoon, jonka tarkoituksen on vahvistaa ydinaineita ja -laitoksia koskevia turvajärjestelyjä.

12 kohta. Yleissopimuksen 14 artiklan 3 kappale korvataan uudella tekstillä. Artiklaan on lisätty ydinlaitokseen liittyvää rikosta koskeva kohta. Kyseinen kappale koskee kotimaassa tehtyjä yleissopimuksen alaan kuuluvia rikoksia ja niistä tiedottamista. Muutetun kolmannen kappaleen mukaan minkään yleissopimuksen määräyksen ei tulkitse edellyttävän, että sopimuspuoli antaa tietoja oikeudenkäynnistä, jossa käsitellään käytettäviä, varastoitavia tai kuljetettavia ydinaineita koskevaa, kyseisen sopimuspuolen alueella tehtyä rikosta. Määräys koskee tilanteita, joissa sekä oletettu rikoksentehtyjä että ydinaineet ovat edelleen kyseisen sopimuspuolen alueella tai rikos liittyy ydinlaitokseen ja oletettu rikoksen tekijä on edelleen sopimuspuolen alueella.

13 kohta. Yleissopimuksen 16 artikla korvataan uudella tekstillä. Artikla koskee yleissopimuksen täytäntöönpanon tarkastelua. Muutetun artiklan 1 kappaleen mukaan tallettaja kutsuu koolle sopimuspuolten kokouksen viiden vuoden kuluttua yleissopimuksen muutosten voimaantulosta. Tuolloin tarkoituksena on tarkastella yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja sen asianmukaisuutta johdannon, koko ponsiosan ja liitteiden osalta tuolloin vallitsevan tilanteen valossa. Yleissopimuksen tallettaja on 23 artiklan mukaisesti IAEA:n pääjohtaja.

16 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolten enemmistö voi ensimmäisen kappaleen mukaisen kokouksen jälkeen ehdottaa tallettajalle uuden kokouksen koollekutsuamista samaa tarkoitusta varten. Kokousten välissä on oltava vähintään viisi vuotta.

14 ja 15 kohdat. Yleissopimuksen II liitteen alaviitteet b ja e korvataan uudella tekstillä. Kyseinen liite sisältää tekniset määrittelyt ydinaineiden luokittelusta.

2 Lakiehdotuksen perustelut

Laki ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 § Pykälä sisältää tavanomaisen blankettisäännöksen, jonka mukaan ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 § Lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samanaikaisesti kuin sopimusmuutos tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Sopimusmuutos tulee kansainvälisesti voimaan yleissopimuksen 20 artiklan mukaan, kun kaksi kolmasosaa sopimuspuolista on sen hyväksynyt. Tällä hetkellä 132 sopimuspuolesta 13 on hyväksynyt muutoksen. Osa Euroopan unionin jäsenvaltioista on jo tallettanut hyväksymiskirjansa, mutta tavoitteena on, että Euratom ja loput jäsenvaltiot tallettaisivat hyväksymiskirjansa samanaikaisesti kaikkien jäsenvaltioiden saatettua kansalliset menettelynsä päätökseen. Voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin yleissopimuksen muutos tulee Suomen osalta voimaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys

koskee jonkin perustuslaissa turvatus perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvolluuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 101 artiklan 1 kohdassa määrätään, että yhteisö voi toimivaltansa rajoissa tehdä sopimuksia kansainvälisen järjestön kanssa. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on 14 päivänä marraskuuta 1978 antamallaan tuomiolla 1/78 määritellyt yhteisön tehtävät ja toimivallan yleissopimuksen puitteissa todeten muun muassa Euratomin perustamissopimuksen mukaisen turvavalvonnan käsitteen olevan niin kattava, että siihen sisältyvät myös ydinaineiden turvajärjestelyt. Euratom onkin voimassa olevan ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevan yleissopimuksen sopimuspuoli. Tuomioistuin on edelleen todennut, että jäsenvaltioiden osallistuminen ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevaan yleissopimukseen on Euratomin perustamissopimuksen määräysten mukaista vain, jos yhteisö on itse omaan toimivaltansa kuuluvien alojen osalta yleissopimuksen sopimuspuolena samalla tavoin kuin jäsenvaltiot.

Yleissopimuksen muuttamisen yleisenä tavoitteena on sen uudenaikaistaminen siten, että voidaan paremmin reagoida uusiin uhkiin ja saavuttaa parempi turvataso torjumalla, estämällä ja myös rankaisemalla niitä, jotka syyllistyvät ydinaineiden varkauksiin, sabotaasiin tai jopa terroritekoihin. Ydinaineiden turvajärjestelyt ovat yksi yhteisön olennainen tavoite, mikä ilmenee muun muassa oikeudellisesti sitovasta ja täytäntöönpanokelpoisesta Euratomin ydinmateriaalivalvonnasta. Euroopan komissio antoi 21 päivänä syyskuuta 2006 ehdotuksen Euratomin liittymisestä muutettuun yleissopimuk-

seen. Komission ehdotuksesta on annettu eduskunnalle E-kirjelmä (E 107/2006 vp). Komission ehdotuksessa katsotaan, ettei yleissopimuksen 7 artiklan 1 kappaleeseen lisätyn tärkeän muutoksen soveltaminen Euratomiin sinänsä ole poissuljettua. Muutoksen mukaan tietyt tahalliset teot, uhat ja yritykset ”on jokaisen sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä säädettävä rangaistaviksi teoiksi”. Komission ehdotuksessa esitetään, että Euratomin hyväksyessä yleissopimuksen muutoksen tallettajalle ilmoitetaan, mitä artikloja ei sovelleta siihen. Yleissopimuksen 18 artiklan 4 kappaleen c kohta edellyttää alueellisilta yhdentymis- tai muilta organisaatioilta tällaista ilmoitusta. Komission ehdotuksen mukaan Euratom ilmoittaisi, että ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevista turvajärjestelyistä tehdyn yleissopimuksen 8–13 artikloja ei sovelleta siihen.

10 päivänä heinäkuuta 2007 antamassaan päätöksessä neuvosto on hyväksynyt Euratomin liittymisen muutettuun yleissopimukseen. Samassa yhteydessä antamansa toimivaltajulistuksen kanssa neuvosto antoi myös toimivaltaa koskevan lausuman. Lausumassa todetaan yleissopimuksen 7 artiklan osalta muun muassa, ettei yhteisön nykyistä toimivaltaa millään tavoin laajenneta ja että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluu päättää seuraamusjärjestelmästä. Lausumassa todetaan edelleen, että rikosoikeudelliset seuraamukset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja että jäsenvaltioiden rikosoikeutta ei pyritä yleissopimuksella harmonisoimaan.

Sopimusmuutoksen määritelmät edellyttävät eduskunnan hyväksymistä siltä osin kuin ne koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita. Jos sopimuksessa määritellyt käsitteet koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti näiden lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp). Mainituilla perusteilla sopimusmuutosesitykseen sisältyy useita eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä sopimusmääräyksiä. Sopimusmuutostekstin kohdassa 3 lisätään yleissopimuksen 1 artiklaan c kappaleen jälkeen kaksi uutta kappaletta d ja e, joissa määritellään käsitteet ydinlaitos ja sabotaasi.

Ydinlaitoksen määritelmän lisäksi sopimusmuutos sisältää 1 artiklan uuden e kappaleen. Siinä määritellään käsite "sabotaasi" asianmukaisten turvajärjestelyjen varmistamiseksi mutta ei rikostunnusmerkistön kuvaamiseksi. Näin ollen sabotaasin määritelmällä ei ole merkitystä sopimusmuutoksen 7 artiklan 1 kappaleen uuden e kohdan tulkinnaassa, jonka mukaan rangaistavaksi on säädettyä ydinlaitokseen kohdistettu tai sen toimintaa häiritsevä teko, ja joka sisältää sabotaasin luonteisen tekoavan. Siten sabotaasin määritelmä on ongelmaton rangaistus-säännösten kannalta.

Lainsäädännön alaan kuuluvia asioita koskevia määritelmiä sisältyy niin ikään sopimusmuutostekstin kohtaan 5, jolla korvataan yleissopimuksen 2 artikla uudella tekstillä. Lainsäädännön alaan kuuluvat uuden 2 artiklan kohdat 1, 4 b ja 5. Uuden 2 artiklan kohta 1 koskee yleissopimuksen soveltamisalaa ja kohdat 4 b ja 5 sisältävät soveltamisalan rajaukset, joiden mukaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sääntelemä sotilaallinen toiminta ja sotilaskäytössä olevat tai sitä varten hallussa pidettävät ydinaineet ja tällaisia aineita sisältävät ydinlaitokset rajataan sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Sopimusmuutostekstin kohta 6 luettelee yleissopimuksen uuteen 2 a artiklaan sisältyvät peruseriaatteet. Nämä periaatteet on kirjattu velvoittavaan muotoon, mutta niiden soveltaminen voi tapahtua kohtuuden ja mahdollisuuksien mukaan. Näin kirjoitettuna peruseriaatteet eivät sisällä itsenäisiä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, mutta koska peruseriaatteet tulee edellä mainituin varauksin ottaa huomioon sopimuksen 2 a artiklan muita lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä sovellettaessa, on myös peruseriaatteiden katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan. Uudessa 2 a artiklassa tarkoitettuja ydinaineiden ja -laitosten turvajärjestelyistä säädetään ydinenergiailaissa, laissa vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja ydinvoimalaitosten turvajärjestelyjä koskevista yleisistä määräyksistä annetussa valtioneuvoston päätöksessä. Huomionarvoista on, että ydinvoimalaitosten turvajärjestelyistä annettuun valtioneuvoston päätökseen nykyisin sisältyvät ja rikoslainsäädännöstä sekä pakkokeinolainsäädännöstä johdettavissa olevat tietyt perus-

teet ja menettelyt on keskeisimmiltä ja tärkeimmiltä osiltaan ehdotettu nostettavaksi ydinenergiailain tasolle. Kyseessä ovat lainvastaisen toiminnan torjumiseksi välttämättömään voimakeinojen käyttämiseen varautumisen perusteet ja käytännön turvavalvonnan menettelyt. Samalla on ehdotettu, että lain säännöksiä tarkentavat yleiset turvallisuusmääräykset muun muassa ydinenergian käytön turvajärjestelyistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Muutettu 6 artikla koskee luottamuksellisten tietojen suojaamista. Artikla kuuluu kokonaisuudessaan lainsäädännön alaan julkisuutta koskevan perustuslain 12 §:n 2 momentin ja julkisuuslain perusteella. Jos tietoa luovutetaan Suomen ja sellaisen sopimuspuolen välillä, jonka kanssa Suomi on tehnyt turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen, tulevat sovellettavaksi myös kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain säännökset. Siten muutetun 6 artiklan 2 kappaleen määräys kuuluu lainsäädännön alaan myös tällä perusteella.

Muutetussa 7 artiklassa rangaistavaksi määrätystä teosta säädetään Suomessa rikoslaisissa ja näin ollen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. 7 artiklassa tarkoitettut teot voivat tulla rangaistavaksi rikoslain yleisvaarallisia rikoksia koskevan 34 luvun 1, 4, 5, 7 ja 8 §:n mukaisesti, rikoslain 21 luvun säännösten mukaisesti taikka rikoslain 35 luvun nojalla. Ympäristövahingon osalta sovellettavaksi voi tulla myös rikoslain 48 luvun 1–4 §. Jos teolla on terroristinen tarkoitus, voidaan soveltaa rikoslain 34 a luku tai järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumista koskevaa rikoslain 17 luvun 1 a §:ää. Sovellettavaksi voivat myös tulla rikoslain 25, 28, 31 tai 36 luku.

Uusien 11 a ja 11 b artiklojen määräykset poliittisten rikosten asemasta rikoksentehtäjän luovuttamisessa ja muun keskinäisen oikeusavun antamisessa kuuluvat lainsäädännön alaan jo liikkumisvapautta koskevan perustuslain 9 §:n perusteella. Yleiset säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sisältyvät yleiseen luovuttamislakiin, minkä lisäksi luovuttamista koskevia säännöksiä sisältyy lakiin kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa. Suomi on myös sopi-

muspuoli keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa.

14 artiklan 3 kappaleen uuden tekstin mukaan sopimuspuolet eivät tietyissä tapauksissa ole velvollisia antamaan tietoja rikoksen johdosta käytävästä oikeudenkäynnistä. Kyseistä tiedonantamista säätelee Suomessa laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/1994) ja keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 30/1981), jonka sopimuspuoli Suomi on. Mainittakoon myös keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehty yleissopimus (SopS 56/2004) ja siihen vuonna 2001 tehty pöytäkirja. Tältä osin sopimuksen määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

4.2 Käsittelyjärjestys

Käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä sopimusmääräyksiä ovat uudet 11 a ja 11 b artiklat, jotka koskevat rikoksentehtäjän luovuttamista. Suomen kansallisessa lainsäädännössä on yleisen luovuttamislain (456/1970) 6 §:ään sisältyvä kieltäminen poliittisesta rikoksesta. Kiellosta on EU-maiden välillä luovuttu. Rikosoikeusapulain 13 §:n 1 kohdassa rikoksen poliittisuus mainitaan harkinnanvaraisena kieltäytymisperusteena. Käsitellessään rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ja terrorismin vastustamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen tehtyjen varaumien poistamista koskevaa hallituksen esitystä (HE 209/2001) perustuslakivaliokunta ei pitänyt eurooppalaiseen terrorismisopimukseen liittyvän, poliittisia rikoksia koskevan varauman poistamista ongelmallisena silloinkaan, kun kyse on luovuttamisesta EU:n ulkopuoliseen valtioon. Perusteena on ollut se, että sopimukset eivät velvoita Suomea luovuttamaan maahan, jossa luovutettavaa uhkasi kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava

kohtelu. Ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin luovuttaminen on kielletty perustuslain 9 §:n 4 momentissa. Luovuttamistilanteessa henkilöä suojaavat myös yleisen luovuttamislain 7 ja 8 §:n säännökset luovuttamisesta kieltäytymisestä. Varaumien poistamista ei siten pidetty perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 61/2001 vp). Siten ei näyttäisi olevan perustuslaista johtuvaa estettä 11 a artiklan velvoitteelle.

Yleisen luovuttamislain 7 § mahdollistaa kieltäytymisen luovuttamasta rikoksesta epäiltyä, jos on pelättävissä, että kyseinen henkilö joutuisi vainon kohteeksi uudessa 11 b artiklassa tarkoitettua uskonnollisesta, rodullisesta tai muusta vastaavasta syystä. Oikeusavusta on ehdottomasti kieltäydyttävä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 12 §:n 2 momentin mukaan, jos oikeusavun antaminen olisi ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa taikka jos oikeusavun antaminen muutoin olisi Suomen oikeusjärjestyksen peruseriaatteiden vastaista. Uusi 11 b artikla on siten yhdenmukainen Suomen tämänhetkisen lainsäädännön kanssa.

Sopimusmuutos ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen sopimusmuutos voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaatamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimituksista tehtyyn yleissopimukseen Wienissä 8 päivänä heinäkuuta 2005 tehdyn muutoksen niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimukseen sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus:

Laki

ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehtyyn yleissopimukseen Wienissä 8 päivänä heinäkuuta 2005 tehdyn muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministerin sijainen
Pääministeri *Matti Vanhanen*

(Suomennos)

Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen muuttaminen

1. Korvataan ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista 26 päivänä lokakuuta 1979 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä yleissopimus) otsikko seuraavalla otsikolla:

**YLEISSOPIMUS
YDINAINENITA JA YDINLAITOKSIA
KOSKEVISTA TURVA-
JÄRJESTELYISTÄ**

2. Korvataan yleissopimuksen johdanto-osa seuraavalla tekstillä:

Tämän yleissopimuksen sopimuspuolet, jotka

tunnustavat kaikkien valtioiden oikeuden kehittää ja käyttää ydinenenergiaa rauhanomaisiin tarkoituksiin sekä niiden oikeutetun osuuden ydinenenergian rauhanomaisen käytön mahdollisista etuuksista,

ovat vakuuttuneita tarpeesta helpottaa kansainvälistä yhteistyötä ja ydinteknologian siirtoa, jotta ydinenenergiaa voitaisiin käyttää rauhanomaisesti,

pitävät mielessä, että turvajärjestelyt ovat ensiarvoisen tärkeitä kansanterveyden, yleisen turvallisuuden, ympäristön sekä kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden suojaamiseksi,

ottavat huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärät ja periaatteet, jotka koskevat kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä valtioiden välisten hyvien naapuruussuhteiden, ystävyysuhteiden ja yhteistyön edistämistä,

katsovat, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 2 artiklan 4 kappaleen mukaan "kaikkien jäsenten on pitäydyttävä kansainvälisissä suhteissaan väkivallalla uhkaamisesta tai sen käyttämisestä minkään valtion alueel-

Amendment to the Convention on the Physical Protection of Nuclear Material

1. The Title of the Convention on the Physical Protection of Nuclear Material adopted on 26 October 1979 (hereinafter referred to as "the Convention") is replaced by the following title:

**CONVENTION
ON THE PHYSICAL PROTECTION OF
NUCLEAR MATERIAL AND
NUCLEAR FACILITIES**

2. The Preamble of the Convention is replaced by the following text:

THE STATES PARTIES TO THIS CONVENTION,

RECOGNIZING the right of all States to develop and apply nuclear energy for peaceful purposes and their legitimate interests in the potential benefits to be derived from the peaceful application of nuclear energy,

CONVINCED of the need to facilitate international co-operation and the transfer of nuclear technology for the peaceful application of nuclear energy,

BEARING IN MIND that physical protection is of vital importance for the protection of public health, safety, the environment and national and international security,

HAVING IN MIND the purposes and principles of the Charter of the United Nations concerning the maintenance of international peace and security and the promotion of goodneighbourliness and friendly relations and co-operation among States,

CONSIDERING that under the terms of paragraph 4 of Article 2 of the Charter of the United Nations, "All members shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or

lista koskemattomuutta tai poliittista riippumattomuutta vastaan tai menettelemästä muulla tavalla, joka on ristiriidassa Yhdistyneiden Kansakuntien päämäärien kanssa",

palauttavat mieliin toimenpiteistä kansainvälisen terrorismin poistamiseksi annetun julistuksen, joka on 9 päivänä joulukuuta 1994 annetun yleiskokouksen päätöslauselman 49/60 liitteenä,

tahtovat välttää ydinaineiden laittoman kaupan, haltuunoton ja käytön sekä ydinaineisiin ja ydinlaitoksiin kohdistuvan sabotaa-sin aiheuttamat mahdolliset vaarat ja panevat merkille, että tällaisten tekojen vastaiset turvajärjestelyt ovat kasvavan kansallisen ja kansainvälisen huolen aiheena,

ovat vakavasti huolissaan terroritekojen maailmanlaajuisesta leviämisestä niiden kaikissa ilmenemismuodoissa sekä kansainvälisen terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttamasta uhasta,

uskovat, että turvajärjestelyillä on tärkeä osa ydinsulun ja terrorisminvastaisten tavoitteiden tukemisessa,

tahtovat tällä yleissopimuksella osaltaan maailmanlaajuisesti vahvistaa turvajärjestelyjä, joita kohdistetaan rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviin ydinaineisiin ja ydinlaitoksiin,

ovat vakuuttuneita siitä, että ydinaineisiin ja ydinlaitoksiin liittyvät rikokset antavat aiheutta syvään huolestuneisuuteen ja että on tärkeää toteuttaa pikaisesti asianmukaiset ja tehokkaat toimet tai vahvistaa jo olemassa olevia toimia näiden rikosten ehkäisemisen, havaitsemisen ja rankaisemisen varmistamiseksi,

tahtovat vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä edelleen saadakseen aikaan tehokkaat toimet ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevia turvajärjestelyjä varten kunkin sopimuspuolen kansallista lainsäädäntöä ja tätä yleissopimusta noudattaen,

ovat vakuuttuneita siitä, että tämä yleissopimus täydentää ydinaineiden turvallista käyttöä, varastointia ja kuljetusta sekä ydinlaitosten turvallista toimintaa,

ovat tietoisia siitä, että on olemassa ajoittain päivitettäviä kansainvälisesti laadittuja turvajärjestelysuosituksia, joista voi saada ohjeita kulloisistakin keinoista turvajärjestelyjen tehokkaan tason saavuttamiseksi, ja

political independence of any state, or in any other manner inconsistent with the Purposes of the United Nations,"

RECALLING the Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism, annexed to General Assembly resolution 49/60 of 9 December 1994,

DESIRING to avert the potential dangers posed by illicit trafficking, the unlawful taking and use of nuclear material and the sabotage of nuclear material and nuclear facilities, and noting that physical protection against such acts has become a matter of increased national and international concern,

DEEPLY CONCERNED by the worldwide escalation of acts of terrorism in all its forms and manifestations, and by the threats posed by international terrorism and organized crime,

BELIEVING that physical protection plays an important role in supporting nuclear non-proliferation and counter-terrorism objectives,

DESIRING through this Convention to contribute to strengthening worldwide the physical protection of nuclear material and nuclear facilities used for peaceful purposes,

CONVINCED that offences relating to nuclear material and nuclear facilities are a matter of grave concern and that there is an urgent need to adopt appropriate and effective measures, or to strengthen existing measures, to ensure the prevention, detection and punishment of such offences,

DESIRING to strengthen further international co-operation to establish, in conformity with the national law of each State Party and with this Convention, effective measures for the physical protection of nuclear material and nuclear facilities,

CONVINCED that this Convention should complement the safe use, storage and transport of nuclear material and the safe operation of nuclear facilities,

RECOGNIZING that there are internationally formulated physical protection recommendations that are updated from time to time which can provide guidance on contemporary means of achieving effective levels of

ovat tietoisia myös siitä, että sotilastarkoituksiin käytettäviä ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevat tehokkaat turvajärjestelyt ovat sen valtion vastuulla, jonka hallussa nämä aineet ja laitokset ovat, sekä edellyttävät, että nämä aineet ja laitokset ovat ja pysyvät tehokkaasti suojeltuina,

ovat sopineet seuraavasta:

3. Lisätään yleissopimuksen 1 artiklaan c kappaleen jälkeen kaksi uutta kappaletta seuraavasti:

d) "ydinlaitos" tarkoittaa laitosta (mukaan lukien siihen liittyvät rakennukset ja laitteistot), jossa ydinaineita tuotetaan, jalostetaan, käytetään, käsitellään, varastoidaan tai loppusijoitetaan, jos tällaiselle laitokselle aiheutuvan vahingon tai sen toiminnan häiriintymisen vuoksi ympäristöön voi päästä huomattavia määriä säteilyä tai radioaktiivisia aineita;

e) "sabotaasi" tarkoittaa ydinlaitokseen tai käytössä, varastossa tai kuljetettavana oleviin ydinaineisiin kohdistuvaa tahallista tekoa, jolla voidaan suoraan tai välillisesti vaarantaa henkilöstön, yleisön tai ympäristön terveys ja turvallisuus altistamalla nämä säteilylle tai päästämällä ympäristöön radioaktiivisia aineita.

4. Lisätään yleissopimuksen 1 artiklan jälkeen uusi 1 a artikla seuraavasti:

1 a artikla

Tämän yleissopimuksen päämääränä on saada aikaan maailmanlaajuisesti tehokkaat turvajärjestelyt rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviä ydinaineita ja rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviä ydinlaitoksia varten ja ylläpitää niitä, estää ja torjua näihin aineisiin ja laitoksiin liittyviä rikoksia maailmanlaajuisesti sekä helpottaa sopimuspuolten välistä yhteistyötä näiden päämäärien saavuttamiseksi.

5. Korvataan yleissopimuksen 2 artikla seuraavalla tekstillä:

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviin käytössä, varastossa tai kuljetettavana oleviin ydinaineisiin sekä rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettäviin ydinlaitoksiin, edellyttäen kuitenkin, että tämän yleissopimuksen 3 ja 4 artiklaa ja

physical protection,

RECOGNIZING also that effective physical protection of nuclear material and nuclear facilities used for military purposes is a responsibility of the State possessing such nuclear material and nuclear facilities, and understanding that such material and facilities are and will continue to be accorded stringent physical protection,

HAVE AGREED as follows:

3. In Article 1 of the Convention, after paragraph (c), two new paragraphs are added as follows:

(d) "nuclear facility" means a facility (including associated buildings and equipment) in which nuclear material is produced, processed, used, handled, stored or disposed of, if damage to or interference with such facility could lead to the release of significant amounts of radiation or radioactive material;

(e) "sabotage" means any deliberate act directed against a nuclear facility or nuclear material in use, storage or transport which could directly or indirectly endanger the health and safety of personnel, the public or the environment by exposure to radiation or release of radioactive substances.

4. After Article 1 of the Convention, a new Article 1A is added as follows:

Article 1A

The purposes of this Convention are to achieve and maintain worldwide effective physical protection of nuclear material used for peaceful purposes and of nuclear facilities used for peaceful purposes; to prevent and combat offences relating to such material and facilities worldwide; as well as to facilitate co-operation among States Parties to those ends.

5. Article 2 of the Convention is replaced by the following text:

1. This Convention shall apply to nuclear material used for peaceful purposes in use, storage and transport and to nuclear facilities used for peaceful purposes, provided, however, that articles 3 and 4 and paragraph 4 of article 5 of this Convention shall only apply

5 artiklan 4 kappaletta sovelletaan tällaisiin ydinaineisiin ainoastaan niiden ollessa kansainvälisessä ydinkuljetuksessa.

2. Vastuu sopimuspuolen sisäisen turvajärjestelmän perustamisesta, täytäntöönpanosta ja ylläpitämisestä on kokonaan kyseisellä sopimuspuolella.

3. Lukuun ottamatta niitä sitoumuksia, joita sopimuspuolet ovat nimenomaisesti tehneet tällä yleissopimuksella, minkään tässä yleissopimuksessa ei tulkita rajoittavan valtion täysivaltaista itsemääräämisoikeutta.

4. a) Mikään tässä yleissopimuksessa ei rajoita muita sopimuspuolten oikeuksia, velvoitteita ja vastuita, jotka perustuvat kansainväliseen oikeuteen, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämääriin ja periaatteisiin sekä kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen.

b) Tätä yleissopimusta ei sovelleta kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sääntelemään asevoimien toimintaan aseellisessa konfliktissa, sellaisina kuin nämä termit ymmärretään kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa, eikä tätä yleissopimusta sovelleta valtion asevoimien toimintaan niiden suorittaessa virallisia tehtäviään siltä osin kuin tähän toimintaan sovelletaan muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä.

c) Mitään tässä yleissopimuksessa ei tulkita lailliseksi luvaksi käyttää voimaa tai uhata voimankäytöllä rauhanomaisiin tarkoitukseen käytettäviä ydinaineita tai ydinlaitoksia vastaan.

d) Mikään tässä yleissopimuksessa ei oikeuta tai tee lailliseksi muutoin laittomia tekoja eikä estä syytetoimia muun lainsäädännön nojalla.

5. Tätä yleissopimusta ei sovelleta sotilaskäytössä oleviin tai sitä varten hallussa pidettäviin ydinaineisiin eikä tällaisia aineita sisältävään ydinlaitokseen.

6 Lisätään yleissopimuksen 2 artiklan jälkeen uusi 2 a artikla seuraavasti:

2 a artikla

1. Sopimuspuolet perustavat ja panevat täytäntöön asianmukaisen turvajärjestelmän, jota sovelletaan niiden lainkäyttövaltaan kuuluviin ydinaineisiin ja ydinlaitoksiin, sekä ylläpitävät sitä, tarkoituksena:

to such nuclear material while in international nuclear transport.

2. The responsibility for the establishment, implementation and maintenance of a physical protection regime within a State Party rests entirely with that State.

3. Apart from the commitments expressly undertaken by States Parties under this Convention, nothing in this Convention shall be interpreted as affecting the sovereign rights of a State.

4. (a) Nothing in this Convention shall affect other rights, obligations and responsibilities of States Parties under international law, in particular the purposes and principles of the Charter of the United Nations and international humanitarian law.

(b) The activities of armed forces during an armed conflict, as those terms are understood under international humanitarian law, which are governed by that law, are not governed by this Convention, and the activities undertaken by the military forces of a State in the exercise of their official duties, inasmuch as they are governed by other rules of international law, are not governed by this Convention.

(c) Nothing in this Convention shall be construed as a lawful authorization to use or threaten to use force against nuclear material or nuclear facilities used for peaceful purposes.

(d) Nothing in this Convention condones or makes lawful otherwise unlawful acts, nor precludes prosecution under other laws.

5. This Convention shall not apply to nuclear material used or retained for military purposes or to a nuclear facility containing such material.

6. After Article 2 of the Convention, a new Article 2A is added as follows:

Article 2A

1. Each State Party shall establish, implement and maintain an appropriate physical protection regime applicable to nuclear material and nuclear facilities under its jurisdiction, with the aim of:

a) estää käytössä, varastossa tai kuljetettavana olevien ydinaineiden varastaminen ja muu laitton haltuunotto;

b) varmistaa nopeiden ja laaja-alaisten toimien toteuttaminen kadonneiden tai varastettujen ydinaineiden paikallistamiseksi ja tarvittaessa niiden takaisin hankkimiseksi; jos aineet sijaitsevat sopimuspuolen alueen ulkopuolella, sopimuspuolen on meneteltävä 5 artiklan mukaisesti;

c) suojata ydinaineita ja ydinlaitoksia sabotaasilta ja

d) lieventää sabotaasin radiologisia vaikutuksia tai tehdä ne mahdollisimman vähäisiksi.

2. Pantaessa 1 kappaletta täytäntöön sopimuspuolten on

a) perustettava lainsäädäntö- ja sääntelykehys turvajärjestelyjen sääntelemistä varten sekä ylläpidettävä sitä;

b) perustettava tai nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen vastamaan lainsäädäntö- ja sääntelykehyksen täytäntöönpanosta ja

c) toteutettava muut asianmukaiset toimet, joita tarvitaan ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevia turvajärjestelyjä varten.

3. Pantaessa täytäntöön 1 ja 2 kappaleen mukaisia velvoitteita sopimuspuolten on kohdittava ja mahdollisuuksien mukaan sovellettava seuraavia ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevien turvajärjestelyjen peruseriaatteita, tämän rajoittamatta muita tämän yleissopimuksen määräyksiä.

PERUSPERIAATE A: Valtion vastuu

Vastuu valtion sisäisen turvajärjestelmän perustamisesta, täytäntöönpanosta ja ylläpidämisestä on kokonaan kyseisellä valtiolla.

PERUSPERIAATE B: Vastuut kansainvälisen kuljetuksen aikana

Valtion vastuu ydinaineita koskevien asianmukaisten turvajärjestelyjen varmistamisesta ulottuu ydinaineiden kansainväliseen kuljetukseen, tarvittaessa siihen saakka, kun tämä vastuu siirretään asianmukaisesti toiselle valtiolle.

PERUSPERIAATE C: Lainsäädäntö- ja sääntelykehys

Valtio vastaa turvajärjestelyjen sääntelemiseksi tarvittavan lainsäädäntö- ja sääntelyke-

(a) protecting against theft and other unlawful taking of nuclear material in use, storage and transport;

(b) ensuring the implementation of rapid and comprehensive measures to locate and, where appropriate, recover missing or stolen nuclear material; when the material is located outside its territory, that State Party shall act in accordance with article 5;

(c) protecting nuclear material and nuclear facilities against sabotage; and

(d) mitigating or minimizing the radiological consequences of sabotage.

2. In implementing paragraph 1, each State Party shall:

(a) establish and maintain a legislative and regulatory framework to govern physical protection;

(b) establish or designate a competent authority or authorities responsible for the implementation of the legislative and regulatory framework; and

(c) take other appropriate measures necessary for the physical protection of nuclear material and nuclear facilities.

3. In implementing the obligations under paragraphs 1 and 2, each State Party shall, without prejudice to any other provisions of this Convention, apply insofar as is reasonable and practicable the following Fundamental Principles of Physical Protection of Nuclear Material and Nuclear Facilities.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE A: Responsibility of the State

The responsibility for the establishment, implementation and maintenance of a physical protection regime within a State rests entirely with that State.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE B: Responsibilities During International Transport

The responsibility of a State for ensuring that nuclear material is adequately protected extends to the international transport thereof, until that responsibility is properly transferred to another State, as appropriate.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE C: Legislative and Regulatory Framework

The State is responsible for establishing and maintaining a legislative and regulatory

hyksen perustamisesta ja ylläpitämisestä. Tässä kehyksessä on määrättävä sovellettavien turvajärjestelyjä koskevien vaatimusten vahvistamisesta, ja sen on sisällettävä arviointi- ja lupajärjestelmä tai muita lupamenettelyjä. Tähän kehykseen on sisällytettävä ydinlaitosten ja kuljetuksen tarkastusjärjestelmä, jonka avulla voidaan todentaa sovellettavien luvan tai muun valtuutusasiakirjan vaatimusten ja ehtojen mukaisuus sekä panna täytäntöön sovellettavat vaatimukset ja ehdot, mukaan lukien tehokkaat seuraamukset.

PERUSPERIAATE D: *Toimivaltainen viranomainen*

Valtion on perustettava tai nimettävä toimivaltainen viranomainen, joka vastaa lainsäädäntö- ja sääntelykehyksen täytäntöönpanosta ja jolla on asianmukaiset valtuudet, toimivalta sekä rahoitus- ja henkilöstöresurssit sille annettujen tehtävien suorittamiseksi. Valtion on toteutettava toimet, joilla varmistetaan, että valtion toimivaltaisen viranomaisten toiminnot ovat tosiasiallisesti riippumattomat ydinenergian edistämisestä tai käytöstä vastaavan muun elimen toiminnoista.

PERUSPERIAATE E: *Luvanhaltijoiden vastuu*

Vastuut valtion sisäisten turvajärjestelyjen eri osatekijöiden täytäntöönpanosta on määriteltävä selvästi. Valtion on varmistettava, että päävastuu ydinaineita tai ydinlaitoksia koskevien turvajärjestelyjen täytäntöönpanosta on kyseisten lupien tai muiden valtuutusasiakirjojen haltijoilla (esim. operaattoreilla tai rahantajilla).

PERUSPERIAATE F: *Turvallisuuskulttuuri*

Kaikkien turvajärjestelyjen täytäntöönpanoon osallistuvien organisaatioiden on annettava asianmukainen etusija turvallisuuskulttuurille sekä sen kehittämiselle ja ylläpitämiselle, joita tarvitaan sen tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi koko organisaatiossa.

PERUSPERIAATE G: *Uhka*

Valtion turvajärjestelyjen on perustuttava valtion kulloiseenkin uhka-arvioon.

framework to govern physical protection. This framework should provide for the establishment of applicable physical protection requirements and include a system of evaluation and licensing or other procedures to grant authorization. This framework should include a system of inspection of nuclear facilities and transport to verify compliance with applicable requirements and conditions of the license or other authorizing document, and to establish a means to enforce applicable requirements and conditions, including effective sanctions.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE D: *Competent Authority*

The State should establish or designate a competent authority which is responsible for the implementation of the legislative and regulatory framework, and is provided with adequate authority, competence and financial and human resources to fulfill its assigned responsibilities. The State should take steps to ensure an effective independence between the functions of the State's competent authority and those of any other body in charge of the promotion or utilization of nuclear energy.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE E: *Responsibility of the License Holders*

The responsibilities for implementing the various elements of physical protection within a State should be clearly identified. The State should ensure that the prime responsibility for the implementation of physical protection of nuclear material or of nuclear facilities rests with the holders of the relevant licenses or of other authorizing documents (e.g., operators or shippers).

FUNDAMENTAL PRINCIPLE F: *Security Culture*

All organizations involved in implementing physical protection should give due priority to the security culture, to its development and maintenance necessary to ensure its effective implementation in the entire organization.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE G: *Threat*

The State's physical protection should be based on the State's current evaluation of the threat.

PERUSPERIAATE H: *Luokitteleva lähestymistapa*

Turvajärjestelyjä koskevien vaatimusten on perustuttava luokittelevaan lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon kulloinenkin uhkarvio, ydinaineiden suhteellinen vetovoima ja luonne sekä ydinaineiden luvattoman siirtämisen ja ydinaineisiin tai ydinlaitoksiin kohdistuvan sabotaasin mahdolliset seuraukset.

PERUSPERIAATE I: *Syvyysuuntainen puolustus*

Valtion turvajärjestelyjä koskevien vaatimusten on perustuttava malliin, jossa vastapuolen on tavoitteensa saavuttaakseen ylitettävä tai ohitettava useantasoisia ja useilla menetelmillä toteutettuja suojausjärjestelmiä (rakenteellinen tai muu tekninen suojaus, henkilöstön ja organisaation suojaus).

PERUSPERIAATE J: *Laadunvarmistus*

On luotava ja toteutettava laadunvarmistuspolitiikka ja -ohjelmat, jotta voidaan luottaa siihen, että kaikkia turvajärjestelyjen kannalta tärkeitä toimintoja koskevat yksilöidyt vaatimukset täytetään.

PERUSPERIAATE K: *Valmiussuunnitelmat*

Kaikkien luvanhaltijoiden ja asianomaisten viranomaisten on laadittava valmiussuunnitelmat (häätäsunnitelmat) ydinaineiden luvattoman siirtämisen tai ydinlaitoksiin taikka ydinaineisiin kohdistuvan sabotaasin tai näiden yrityksen varalta, ja niiden on noudatettava näitä suunnitelmia asianmukaisesti.

PERUSPERIAATE L: *Luottamuksellisuus*

Valtion on vahvistettava vaatimukset sellaisten tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi, joiden luvaton ilmaiseminen voi vaarantaa ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevat turvajärjestelyt.

4. a) Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta ydinaineisiin, jos sopimuspuoli perustellusti katsoo, ettei niihin tarvitse soveltaa 1 kappaleen mukaisesti perustettua turvajärjestelmää, ottaen huomioon aineiden luonteen, määrän ja suhteellisen vetovoiman sekä mahdolliset radiologiset ja muut vaikutukset, jotka liittyvät aineisiin kohdistuvaan luvattomaan te-

FUNDAMENTAL PRINCIPLE H: *Graded Approach*

Physical protection requirements should be based on a graded approach, taking into account the current evaluation of the threat, the relative attractiveness, the nature of the material and potential consequences associated with the unauthorized removal of nuclear material and with the sabotage against nuclear material or nuclear facilities.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE I: *Defence in Depth*

The State's requirements for physical protection should reflect a concept of several layers and methods of protection (structural or other technical, personnel and organizational) that have to be overcome or circumvented by an adversary in order to achieve his objectives.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE J: *Quality Assurance*

A quality assurance policy and quality assurance programmes should be established and implemented with a view to providing confidence that specified requirements for all activities important to physical protection are satisfied.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE K: *Contingency Plans*

Contingency (emergency) plans to respond to unauthorized removal of nuclear material or sabotage of nuclear facilities or nuclear material, or attempts thereof, should be prepared and appropriately exercised by all license holders and authorities concerned.

FUNDAMENTAL PRINCIPLE L: *Confidentiality*

The State should establish requirements for protecting the confidentiality of information, the unauthorized disclosure of which could compromise the physical protection of nuclear material and nuclear facilities.

4. (a) The provisions of this article shall not apply to any nuclear material which the State Party reasonably decides does not need to be subject to the physical protection regime established pursuant to paragraph 1, taking into account the nature of the material, its quantity and relative attractiveness and the potential radiological and other consequences as-

koon ja niitä kulloinkin koskevaan uhkarvioon.

b) Ydinaineita, joihin ei a kohdan mukaan sovelleta tämän artiklan määräyksiä, on suojattava järkevää hallintakäytäntöä noudattaen.

7. Korvataan yleissopimuksen 5 artikla seuraavalla tekstillä:

1. Sopimuspuolet nimeävät ja ilmoittavat toisilleen suoraan tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön välityksellä yhteydenpitoelimensä, joka käsittelee tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita.

2. Jos ydinaineita on varastettu, ryöstetty tai muutoin otettu laittomasti haltuun, tai jos on olemassa uskottava tällaisten tapahtumien uhka, sopimuspuolet tarjoavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti mahdollisimman paljon yhteistyötä ja apua niitä pyytävälle valtiolle näiden ydinaineiden takaisin hankkimisessa ja suojaamisessa. Erityisesti

a) sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet ilmoittaakseen mahdollisimman pian muille valtioille, joita se katsoo asian koskevan, ydinaineiden varastamisesta, ryöstämisestä tai muusta laittomasta haltuunotosta tai uskottavasta tällaisten tapahtumien uhasta sekä ilmoittaakseen niistä tarvittaessa Kansainväliselle atomienergiajärjestölle ja muille asianomaisille kansainvälisille järjestöille;

b) näin tehdessään asianomaiset sopimuspuolet vaihtavat tarvittaessa tietoja keskenään sekä Kansainvälisen atomienergiajärjestön ja muiden asianomaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa, tarkoituksena suojata uhattuina olevia ydinaineita, varmistaa kuljetussäiliön koskemattomuus tai hankkia takaisin laittomasti haltuun otetut ydinaineet, ja

i) koordinoivat toimensa diplomaattiteitse ja muilla sovitulla tavalla;

ii) antavat pyydettyä apua;

iii) varmistavat varastetun tai edellä mainittujen tapahtumien johdosta kadoksissa olleen ja löytyneen ydinaineiden palautuksen.

Tämä yhteistyö toteutetaan asianomaisten sopimuspuolten määräämällä tavalla.

3. Jos on olemassa uskottava ydinaineisiin tai ydinlaitokseen kohdistuvan sabotaasin uhka tai jos niitä on sabotoitu, sopimuspuolet

sociated with any unauthorized act directed against it and the current evaluation of the threat against it.

(b) Nuclear material which is not subject to the provisions of this article pursuant to subparagraph (a) should be protected in accordance with prudent management practice.

7. Article 5 of the Convention is replaced by the following text:

1. States Parties shall identify and make known to each other directly or through the International Atomic Energy Agency their point of contact in relation to matters within the scope of this Convention.

2. In the case of theft, robbery or any other unlawful taking of nuclear material or credible threat thereof, States Parties shall, in accordance with their national law, provide cooperation and assistance to the maximum feasible extent in the recovery and protection of such material to any State that so requests. In particular:

(a) a State Party shall take appropriate steps to inform as soon as possible other States, which appear to it to be concerned, of any theft, robbery or other unlawful taking of nuclear material or credible threat thereof, and to inform, where appropriate, the International Atomic Energy Agency and other relevant international organizations;

(b) in doing so, as appropriate, the States Parties concerned shall exchange information with each other, the International Atomic Energy Agency and other relevant international organizations with a view to protecting threatened nuclear material, verifying the integrity of the shipping container or recovering unlawfully taken nuclear material and shall:

(i) co-ordinate their efforts through diplomatic and other agreed channels;

(ii) render assistance, if requested;

(iii) ensure the return of recovered nuclear material stolen or missing as a consequence of the above-mentioned events.

The means of implementation of this cooperation shall be determined by the States Parties concerned.

3. In the case of a credible threat of sabotage of nuclear material or a nuclear facility or in the case of sabotage thereof, States Par-

toimivat mahdollisimman paljon yhteistyössä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ja asianmukaisia kansainväliseen oikeuteen perustuvia velvoitteitaan noudattaen seuraavasti:

a) jos sopimuspuoli on tietoinen toisessa valtiossa vallitsevasta uskottavasta ydinaineisiin tai ydinlaitokseen kohdistuvan sabotaasin uhasta, se päättää asianmukaisista toimista, joilla uhasta tiedotetaan mahdollisimman pian tälle valtiolle sekä tarvittaessa Kansainväliselle atomienergiajärjestölle ja muille asianomaisille kansainvälisille järjestöille, jotta sabotaasi voidaan estää;

b) jos sopimuspuolen alueella on sabotoitu ydinaineita tai ydinlaitoksia ja jos sen käsityksen mukaan tästä voi aiheutua radiologisia vaikutuksia muille valtioille, kyseinen sopimuspuoli toteuttaa, tämän rajoittamatta sen muita kansainväliseen oikeuteen perustuvia velvoitteita, asianmukaiset toimet ilmoittaakseen asiasta mahdollisimman pian sille valtiolle tai niille valtioille, joille radiologisia vaikutuksia voi aiheutua, ja ilmoittaakseen asiasta tarvittaessa Kansainväliselle atomienergiajärjestölle ja muille asianomaisille kansainvälisille järjestöille, jotta sabotaasin radiologiset vaikutukset voidaan vähimmäistää tai niitä voidaan lieventää;

c) jos sopimuspuoli pyytää apua a ja b kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, kukin avunpyynnön vastaanottava sopimuspuoli päättää viipymättä ja ilmoittaa apua pyytäneelle sopimuspuolelle suoraan tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön kautta, pystyykö se antamaan pyydettyä apua, sekä missä laajuudessa ja millä ehdoilla se voi antaa apua;

d) a–c kohdan mukainen yhteistyö sovitaan yhteen diplomaattiteitse tai muilla sovituihin tavoilla. Kyseiset sopimuspuolet päättävät tämän yhteistyön toteuttamisen keinoista kahdensivolisesti tai monensivolisesti.

4. Sopimuspuolet toimivat tarvittaessa yhteistyössä ja neuvottelevat keskenään joko suoraan tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön ja muiden asianomaisten kansainvälisten järjestöjen välityksellä saadakseen ohjeita kansainvälisessä kuljetuksessa olevien ydinaineiden suojelujärjestelmien suunnittelua, ylläpitoa ja parantamista varten.

ties shall, to the maximum feasible extent, in accordance with their national law and consistent with their relevant obligations under international law, cooperate as follows:

(a) if a State Party has knowledge of a credible threat of sabotage of nuclear material or a nuclear facility in another State, the former shall decide on appropriate steps to be taken in order to inform that State as soon as possible and, where appropriate, the International Atomic Energy Agency and other relevant international organizations of that threat, with a view to preventing the sabotage;

(b) in the case of sabotage of nuclear material or a nuclear facility in a State Party and if in its view other States are likely to be radiologically affected, the former, without prejudice to its other obligations under international law, shall take appropriate steps to inform as soon as possible the State or the States which are likely to be radiologically affected and to inform, where appropriate, the International Atomic Energy Agency and other relevant international organizations, with a view to minimizing or mitigating the radiological consequences thereof;

(c) if in the context of sub-paragraphs (a) and (b), a State Party requests assistance, each State Party to which a request for assistance is directed shall promptly decide and notify the requesting State Party, directly or through the International Atomic Energy Agency, whether it is in a position to render the assistance requested and the scope and terms of the assistance that may be rendered;

(d) co-ordination of the co-operation under sub-paragraphs (a) to (c) shall be through diplomatic or other agreed channels. The means of implementation of this cooperation shall be determined bilaterally or multilaterally by the States Parties concerned.

4. States Parties shall co-operate and consult, as appropriate, with each other directly or through the International Atomic Energy Agency and other relevant international organizations, with a view to obtaining guidance on the design, maintenance and improvement of systems of physical protection of nuclear material in international transport.

5. Sopimuspuoli voi tarvittaessa neuvotella ja toimia yhteistyössä muiden sopimuspuolten kanssa joko suoraan tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön ja muiden asianomaisten kansainvälisten järjestöjen välityksellä saadakseen näiltä ohjeita kotimaassa käytettävien, varastoitavien ja kuljetettavien ydinainesten sekä ydinlaitosten suojaamiseen tarkoitetun kansallisen turvajärjestelmänsä suunnittelua, ylläpitoa ja parantamista varten.

8. Korvataan yleissopimuksen 6 artikla seuraavalla tekstillä:

1. Sopimuspuolet toteuttavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti asianmukaiset toimet suojataksaan sellaisten tietojen luottamuksellisuutta, jotka ne ovat saaneet luottamuksellisesti toiselta sopimuspuolelta tämän yleissopimuksen määräysten perusteella tai osallistumalla tämän yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarkoitettuun toimintaan. Jos sopimuspuolet antavat luottamuksellisia tietoja kansainvälisille järjestöille tai valtioille, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimuspuolina, on toteutettava toimet näiden tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi. Sopimuspuoli, joka on saanut luottamuksellisia tietoja toiselta sopimuspuolelta, saa luovuttaa nämä tiedot kolmansille ainoastaan kyseisen toisen sopimuspuolen suostumuksella.

2. Sopimuspuolet eivät ole tämän yleissopimuksen nojalla velvollisia antamaan tietoja, joita ne kansallisen lainsäädäntönsä mukaan eivät saa antaa tai jotka vaarantaisivat kyseisen valtion turvallisuuden tai ydinaineita taikka ydinlaitoksia koskevat turvajärjestelyt.

9. Korvataan yleissopimuksen 7 artiklan 1 kappale seuraavalla tekstillä:

1. Tahallinen

a) teko, jolla vastaanotetaan, pidetään hallussa, käytetään, siirretään, muunnetaan, hävitetään tai levitetään ydinaineita ilman laillista lupaa ja joka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan henkilön kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon;

b) ydinainevarkaus tai -ryöstö;

c) ydinaineiden hankkiminen kavalluksella tai muutoin petollisesti;

d) teko, jolla ydinaineita kuljetetaan, lähetetään tai siirretään valtioon tai valtiosta ilman laillista lupaa;

5. A State Party may consult and cooperate, as appropriate, with other States Parties directly or through the International Atomic Energy Agency and other relevant international organizations, with a view to obtaining their guidance on the design, maintenance and improvement of its national system of physical protection of nuclear material in domestic use, storage and transport and of nuclear facilities.

8. Article 6 of the Convention is replaced by the following text:

1. States Parties shall take appropriate measures consistent with their national law to protect the confidentiality of any information which they receive in confidence by virtue of the provisions of this Convention from another State Party or through participation in an activity carried out for the implementation of this Convention. If States Parties provide information to international organizations or to States that are not parties to this Convention in confidence, steps shall be taken to ensure that the confidentiality of such information is protected. A State Party that has received information in confidence from another State Party may provide this information to third parties only with the consent of that other State Party.

2. States Parties shall not be required by this Convention to provide any information which they are not permitted to communicate pursuant to national law or which would jeopardize the security of the State concerned or the physical protection of nuclear material or nuclear facilities.

9. Paragraph 1 of Article 7 of the Convention is replaced by the following text:

1. The intentional commission of:

(a) an act without lawful authority which constitutes the receipt, possession, use, transfer, alteration, disposal or dispersal of nuclear material and which causes or is likely to cause death or serious injury to any person or substantial damage to property or to the environment;

(b) a theft or robbery of nuclear material;

(c) an embezzlement or fraudulent obtaining of nuclear material;

(d) an act which constitutes the carrying, sending, or moving of nuclear material into or out of a State without lawful authority;

e) ydinlaitokseen kohdistettu tai ydinlaitoksen toimintaa häiritsevä teko, jos rikoksenteijä aiheuttaa tahallisesti tai tietää teon todennäköisesti aiheuttavan henkilön kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon säteilyaltistuksella tai radioaktiivisten aineiden päästöllä ympäristöön, jollei tekoa tehdä sen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella ydinlaitos sijaitsee;

f) teko, jolla ydinaineita hankitaan uhkauksella, voimankäytöllä tai muulla pelotuskeinolla;

g) uhkaus

i) käyttää ydinaineita henkilön kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon aiheuttamiseksi tai tehdä e kohdassa mainittu rikos tai

ii) tehdä b ja e kohdassa mainittu rikos tarkoituksena pakottaa luonnollinen tai oikeushenkilö, kansainvälinen järjestö tai valtio suorittamaan jokin teko tai pidättymään jostakin teosta;

h) yritys tehdä jokin a–e kohdassa mainittu rikos; ja

i) teko, jolla osallistutaan johonkin a–h kohdassa mainittuun rikokseen;

j) teko, jolla henkilö järjestää tai ohjaa muita tekemään a–h kohdassa mainitun rikoksen;

k) teko, joka myötävaikuttaa siihen, että yhteisin päämäärin toimiva ryhmä henkilöitä tekee a–h kohdassa mainitun rikoksen; tämän teon on oltava tahallinen, ja se on tehtävä joko:

i) tarkoituksena edistää ryhmän rikollista toimintaa tai rikollista päämäärää, jos tähän toimintaan tai päämäärään sisältyy a–g kohdassa mainitun rikoksen tekeminen, tai

ii) tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä a–g kohdassa mainittu rikos; on jokaisen sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä säädettävä rangaistaviksi teoiksi.

10. Lisätään yleissopimuksen 11 artiklan jälkeen kaksi uutta artiklaa, 11 a artikla ja 11 b artikla, seuraavasti:

(e) an act directed against a nuclear facility, or an act interfering with the operation of a nuclear facility, where the offender intentionally causes, or where he knows that the act is likely to cause, death or serious injury to any person or substantial damage to property or to the environment by exposure to radiation or release of radioactive substances, unless the act is undertaken in conformity with the national law of the State Party in the territory of which the nuclear facility is situated;

(f) an act constituting a demand for nuclear material by threat or use of force or by any other form of intimidation;

(g) a threat:

(i) to use nuclear material to cause death or serious injury to any person or substantial damage to property or to the environment or to commit the offence described in subparagraph (e), or

(ii) to commit an offence described in subparagraphs (b) and (e) in order to compel a natural or legal person, international organization or State to do or to refrain from doing any act;

(h) an attempt to commit any offence described in subparagraphs (a) to (e);

(i) an act which constitutes participation in any offence described in subparagraphs (a) to (h);

(j) an act of any person who organizes or directs others to commit an offence described in subparagraphs (a) to (h); and

(k) an act which contributes to the commission of any offence described in subparagraphs (a) to (h) by a group of persons acting with a common purpose; such act shall be intentional and shall either:

(i) be made with the aim of furthering the criminal activity or criminal purpose of the group, where such activity or purpose involves the commission of an offence described in subparagraphs (a) to (g), or

(ii) be made in the knowledge of the intention of the group to commit an offence described in subparagraphs (a) to (g) shall be made a punishable offence by each State Party under its national law.

10. After Article 11 of the Convention, two new articles, Article 11A and Article 11B, are added as follows:

11 a artikla

Mitään 7 artiklassa mainituista rikoksista ei katsota rikoksentekijää luovutettaessa tai keskinäistä oikeusapua annettaessa poliittiseksi rikokseksi, poliittiseen rikokseen liittyväksi rikokseksi tai poliittisiin syihin perustuvaksi rikokseksi. Siksi tällaiseen rikokseen perustuvaa luovutusta tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä ei saa evätä pelkästään sillä perusteella, että se koskee poliittista rikosta, poliittiseen rikokseen liittyvää rikosta tai poliittisiin syihin perustuvaa rikosta.

11 b artikla

Minkään tässä yleissopimuksessa ei tulkita velvoittavan luovuttamaan rikoksentekijää tai antamaan keskinäistä oikeusapua, jos pyynnön vastaanottaneella sopimuspuolella on perusteltuja syitä uskoa, että 7 artiklassa mainittujen rikosten johdosta tapahtuvaa luovutusta tai tällaisiin rikoksiin liittyvää keskinäistä oikeusapua koskeva pyyntö on tehty tarkoituksena saattaa henkilö syytteeseen tai rangaistavaksi hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi tai että pyynnön täyttäminen häiritäisi tämän henkilön asemaa jostakin näistä syistä.

11. Lisätään yleissopimuksen 13 artiklan jälkeen uusi 13 a artikla seuraavasti:

13 a artikla

Mikään tässä yleissopimuksessa ei vaikuta rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettävän ydinteknologian siirtoon, jonka tarkoituksena on vahvistaa ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevia turvajärjestelyjä.

12. Korvataan yleissopimuksen 14 artiklan 3 kappale seuraavalla tekstillä:

3. Jos rikos koskee kotimaassa käytettäviä, varastoitavia tai kuljetettavia ydinaineita ja sekä oletettu rikoksentekijä että ydinaineet ovat edelleen sen sopimuspuolen alueella, jonka alueella rikos on tehty, tai jos rikos liittyy ydinlaitokseen ja oletettu rikoksentekijä on edelleen sen sopimuspuolen alueella, jonka alueella rikos on tehty, minkään tämän yleissopimuksen määräyksen ei tulkita edellyttävän, että kyseinen sopimuspuoli antaa

Article 11A

None of the offences set forth in article 7 shall be regarded for the purposes of extradition or mutual legal assistance, as a political offence or as an offence connected with a political offence or as an offence inspired by political motives. Accordingly, a request for extradition or for mutual legal assistance based on such an offence may not be refused on the sole ground that it concerns a political offence or an offence connected with a political offence or an offence inspired by political motives.

Article 11B

Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite or to afford mutual legal assistance, if the requested State Party has substantial grounds for believing that the request for extradition for offences set forth in article 7 or for mutual legal assistance with respect to such offences has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's race, religion, nationality, ethnic origin or political opinion or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any of these reasons.

11. After Article 13 of the Convention, a new Article 13A is added as follows:

Article 13A

Nothing in this Convention shall affect the transfer of nuclear technology for peaceful purposes that is undertaken to strengthen the physical protection of nuclear material and nuclear facilities.

12. Paragraph 3 of Article 14 of the Convention is replaced by the following text:

3. Where an offence involves nuclear material in domestic use, storage or transport, and both the alleged offender and the nuclear material remain in the territory of the State Party in which the offence was committed, or where an offence involves a nuclear facility and the alleged offender remains in the territory of the State Party in which the offence was committed, nothing in this Convention shall be interpreted as requiring that State

tietoja tällaisen rikoksen johdosta käytävästä oikeudenkäynnistä.

13. Korvataan yleissopimuksen 16 artikla seuraavalla tekstillä:

1. Tallettaja kutsuu koolle sopimuspuolten kokouksen viiden vuoden kuluttua 8 päivänä heinäkuuta 2005 tehdyn muutoksen voimaantulosta tarkastellakseen tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja sen asianmukaisuutta johdannon, koko ponsiosan ja liitteiden osalta tuolloin vallitsevan tilanteen valossa.

2. Sopimuspuolten enemmistö voi sen jälkeen, ei kuitenkaan useammin kuin viiden vuoden välein, kutsuttaa koolle uuden kokouksen samaa tarkoitusta varten jättämällä tallettajalle asiaa koskevan ehdotuksen.

14. Korvataan yleissopimuksen II liitteen alaviite b seuraavalla tekstillä:

b) Materiaali, jota ei ole säteilytetty reaktorissa, tai materiaali, jota on säteilytetty reaktorissa, mutta josta lähtevästä säteilystä aiheutuu ilman suojausta metrin etäisyydellä annosnopeus 1 Gy/h (100 rad/h) tai vähemmän.

15. Korvataan yleissopimuksen II liitteen alaviite e seuraavalla tekstillä:

e) Muu polttoaine, joka alun perin sisältäjänsä halkeavan materiaalin perusteella luokitellaan ennen säteilytystä I ja II luokkaan, voidaan sijoittaa yhtä alempaan luokkaan, jos siitä lähtevästä säteilystä aiheutuu ilman suojausta metrin etäisyydellä annosnopeus, joka ylittää 1 Gy/h (100 rad/h).

Party to provide information concerning criminal proceedings arising out of such an offence.

13. Article 16 of the Convention is replaced by the following text:

1. A conference of States Parties shall be convened by the depositary five years after the entry into force of the Amendment adopted on 8 July 2005 to review the implementation of this Convention and its adequacy as concerns the preamble, the whole of the operative part and the annexes in the light of the then prevailing situation.

2. At intervals of not less than five years thereafter, the majority of States Parties may obtain, by submitting a proposal to this effect to the depositary, the convening of further conferences with the same objective.

14. Footnote *b* of Annex II of the Convention is replaced by the following text:

b Material not irradiated in a reactor or material irradiated in a reactor but with a radiation level equal to or less than 1 gray/hour (100 rads/hour) at one metre unshielded.

15. Footnote *e* of Annex II of the Convention is replaced by the following text:

e Other fuel which by virtue of its original fissile material content is classified as Category I and II before irradiation may be reduced one category level while the radiation level from the fuel exceeds 1 gray/hour (100 rads/hour) at one metre unshielded.